

Za Velikonojo žezeta

First

Kolegu Velikoni Jožetu

pozdravlja

Roman

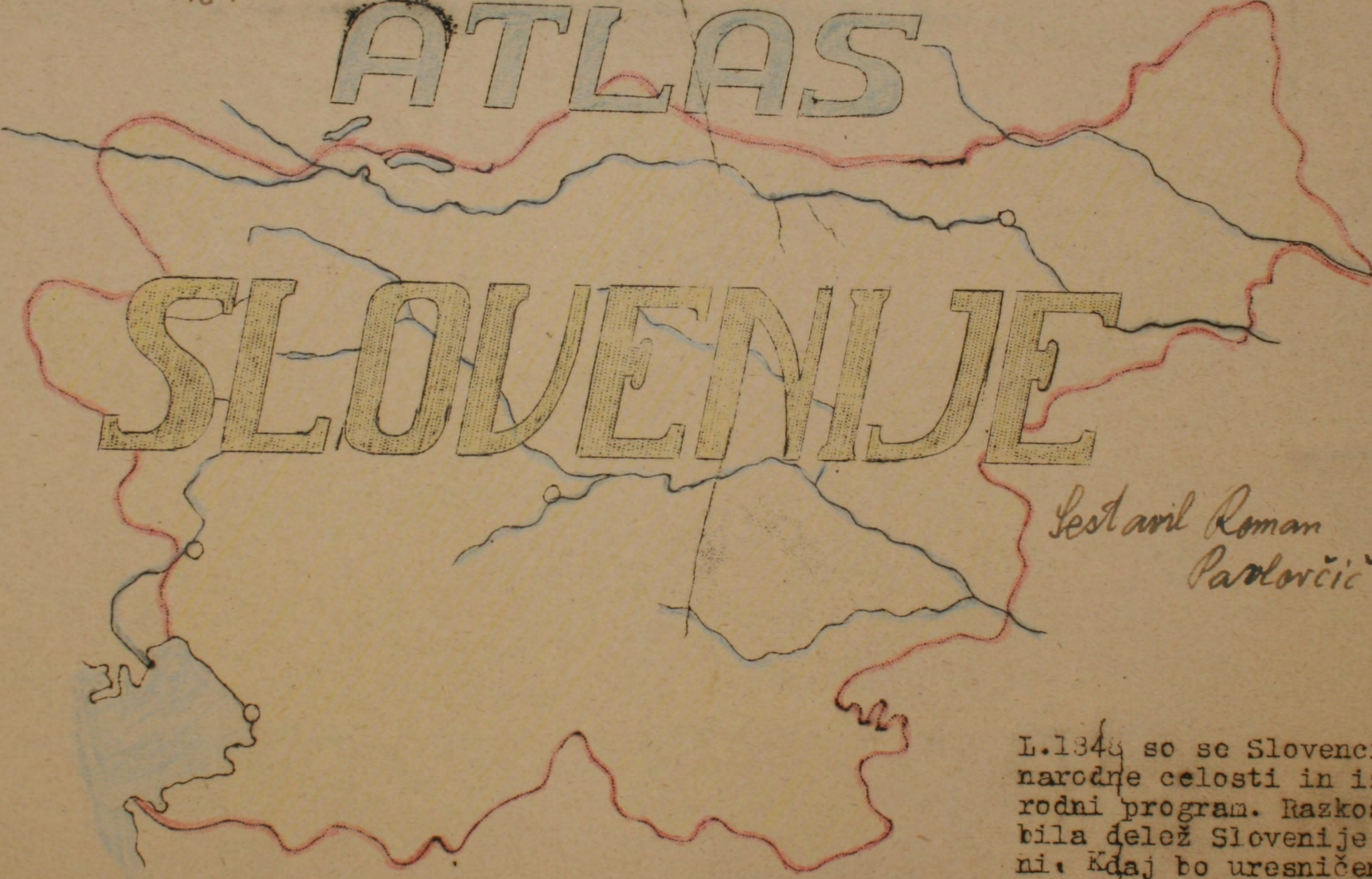
Parlovčič

Špital na Dravi 21. dec. 1948.

ZGODOVINSKI

ATLAS

SLOVENIJE

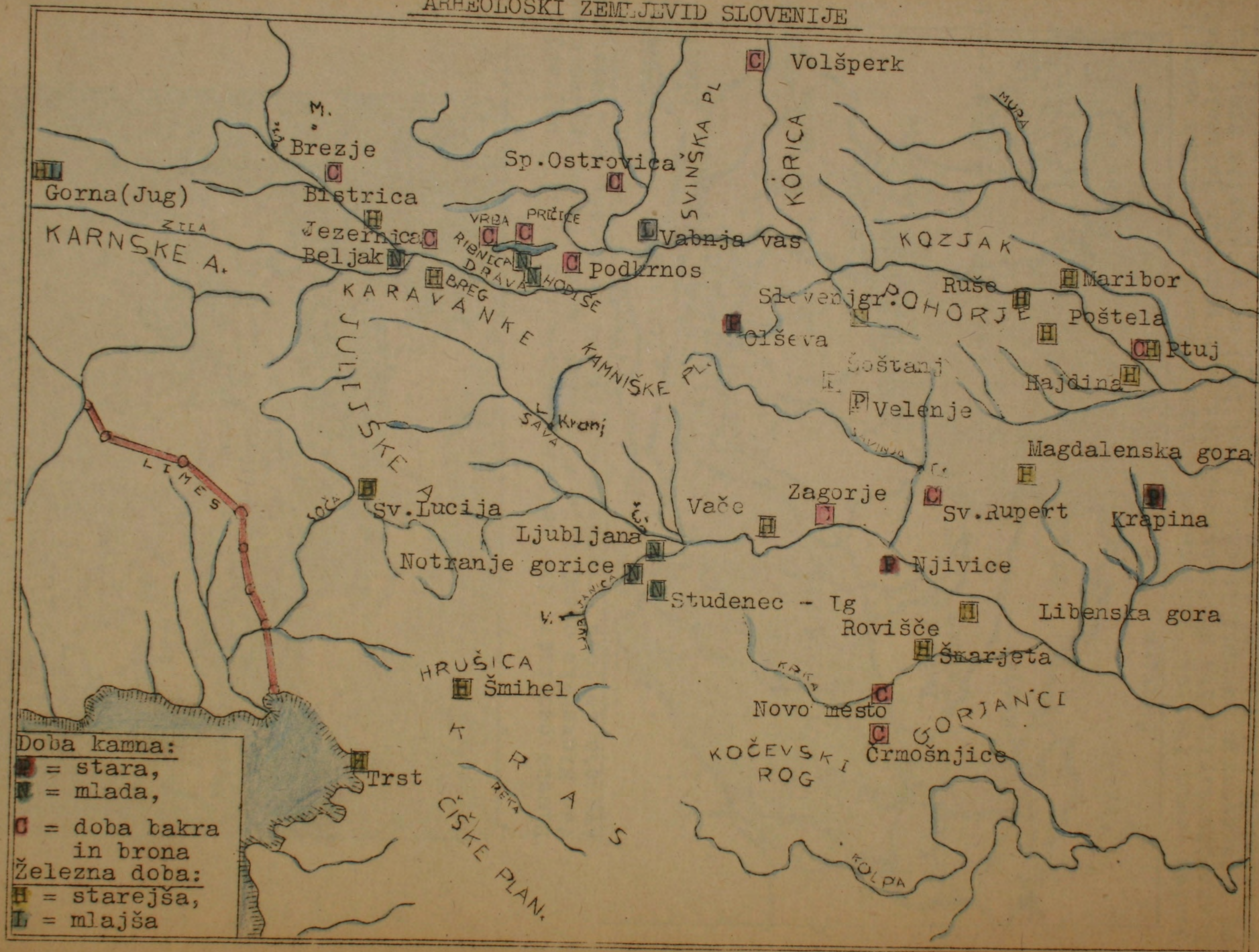

Ustvaril Roman
Parlovčič

L. 1348 so se Slovenci zavedeli
narodne celosti in izdelali na-
rodni program. Razkosanost je
bila delež Slovenije v zgodovi-
ni. Kdaj bo uresničen stoletni
sen? Kdaj bomo zagledali domo-
vine celotni obraz?

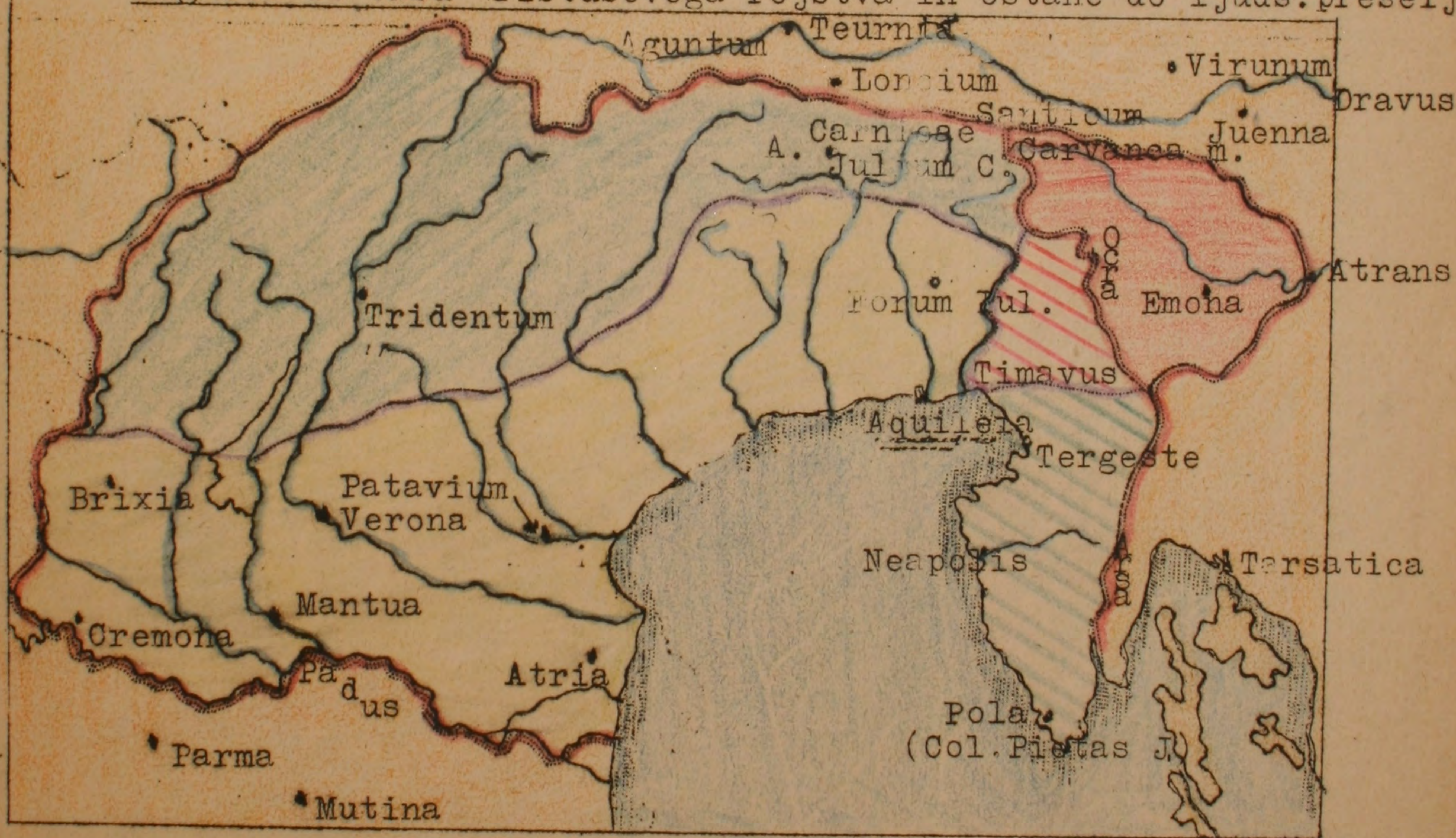
Špital na Koroškem februar 1948.

ARHEOLOŠKI ZEMLJEVID SLOVENIJE

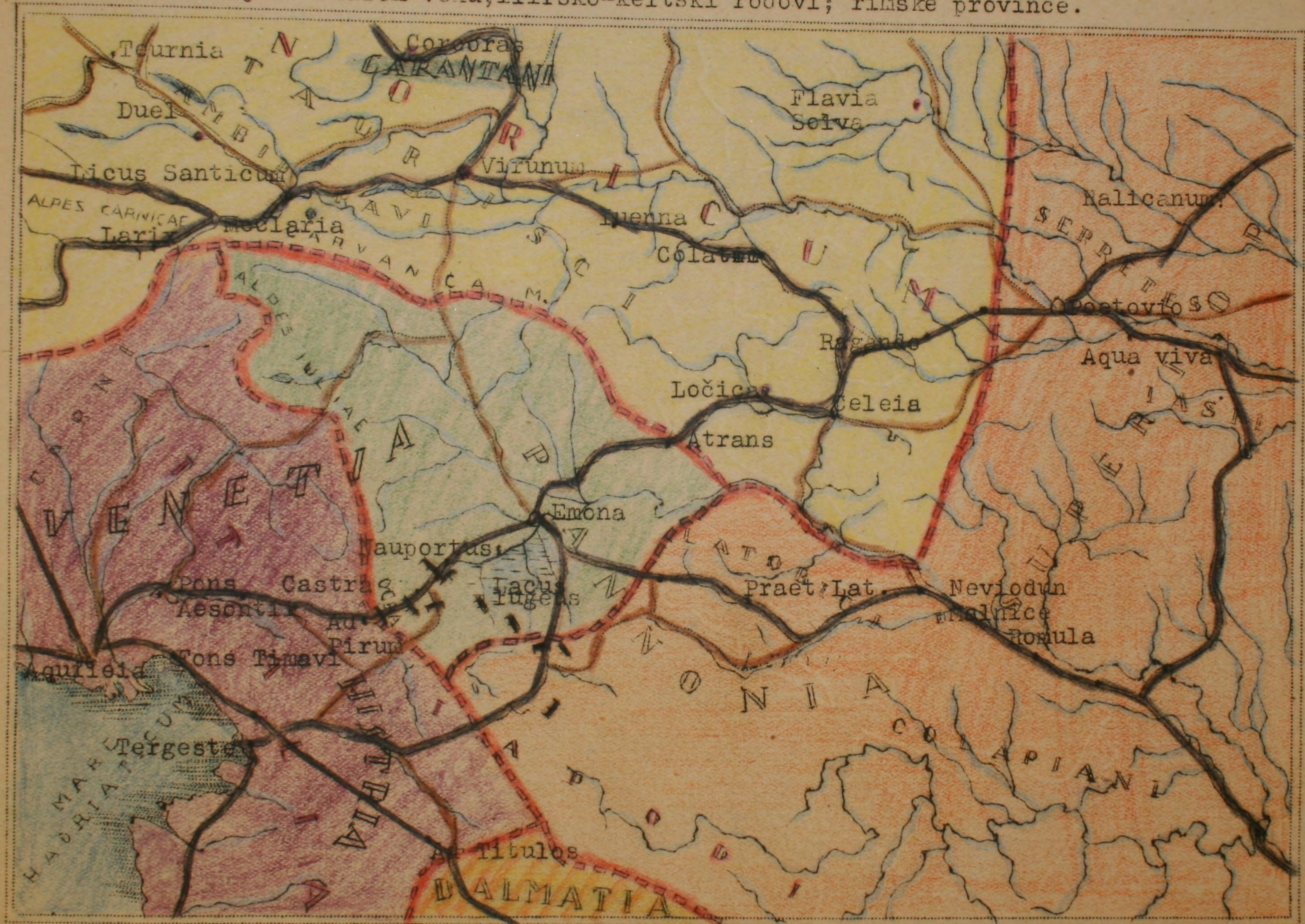

Rimsko cesarstvo ima za časa Trajana (98 do 117) največji obseg. Vse Slovensko ozemlje je v njegovih mejah že za prvega cesarja - Avgusta ob času Kristusovega rojstva in ostane do ljuds. preselj.

Decima regio Italiae "Venetia et Histria". Sosednja italska pokrajina je Transpadana, gl. mesto Mediolanium, Milan. Vseh pokrajin je imela Italija za časa cesarja Avgusta 11. Oglej (Aquileia) so ustanovili Rimljani leta 181. pred Kr. kot vojaško izhodišče za osvajanje našega ozemlja. Kasneje je glavno mesto desete pokrajine. Meja pokrajine Benečije (Venetiae) je pred ces. Avgustom na Soči (Sontius), po osvojitvi Istre 177. leta se premakne na istrsko reko Račo (Arsia) ter Hrušico (Odra mons) in Julijske alpe. Še kasneje pa se od Panonije priključi Italiji Gorenjska in Notranska (med leti 166 in 238), tako da je od tedaj Italsko-noriška meja pri Trojanah, italsko panonska pa pri Grosupljem.

Slovenska zemlja v starem veku; ilirsko-keltski rodovi; rimske province.

Obrambna naprava = ceste pomeneje E vojaško taborišče
 Norik postane rimski 1.15 pr.Kr., Panonija 1.8pr.kr., po uporabi
 pa drugič 1.8po Kr. Trajan jo razdeli 102-107. Dioklecian ca.
 300 v štiri: Sp., Zg., Valeria, Savia. Med 1.166-228 Gorejska k Ital.

Slovenija v času ljudskega preseljevanja.
Evropa ca leta 500 po Kr.; 433 pridejo Huni v Panonijo, ca 460 Vzh. Goti, 476 German Odoakar v Italijo, pred 493 Vzh. Goti v Italijo.

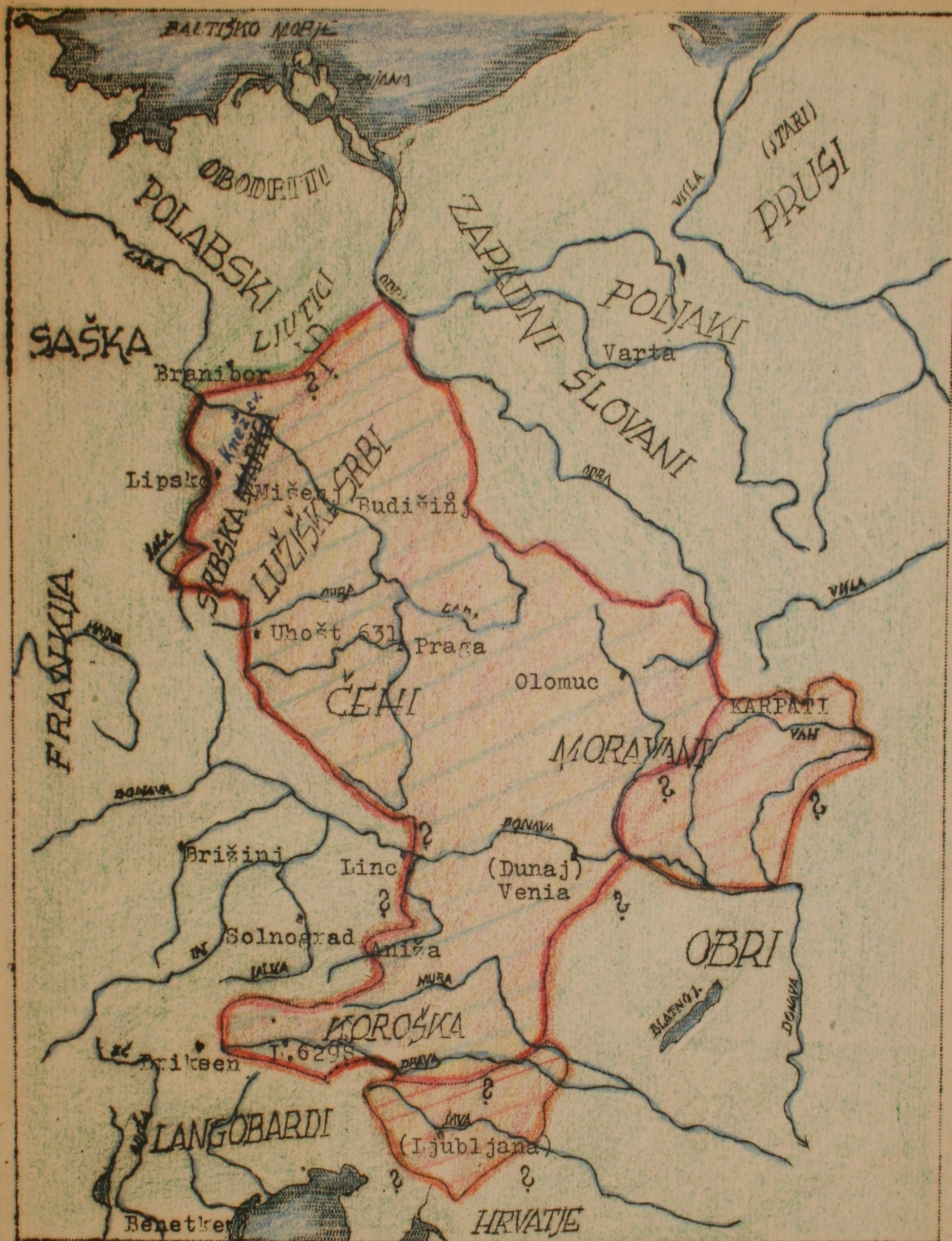

I.
Evropa po letu 476 (koniec Z. Rim. d.)

III.
Evropa po letu 568 (naseljev. Slov.)

Samova kraljevina (623 do 658) Podobna je kesnejši Otokarjevi državi, vendar je v 7. stol. slovenska tudi vsa Koroška, vzhodna Tirolska, vsa Stajerska in Avstrijsko na vzh. strani Aniže. Karantanski knez: Valuk, Lužiški Dervan sta Samova vazala. Frankovski kralj je Dagobert 623 - 638, nato do 656 Sigbert. Furlanski vojvoda je Iupus nato Arnefrid. Zilja do Megharij je od 625 do 730 pri Furlaniji. Del Slovenije priznava obrsko oblast, pa se je otresejo Slovenci ob Savinji in Savi. Oblast Obrov se obnovi po Samovi smrti, Karantanija pa vztraja še 100 let. JZ rob Slovenije ob morju je romansko-furlanski.

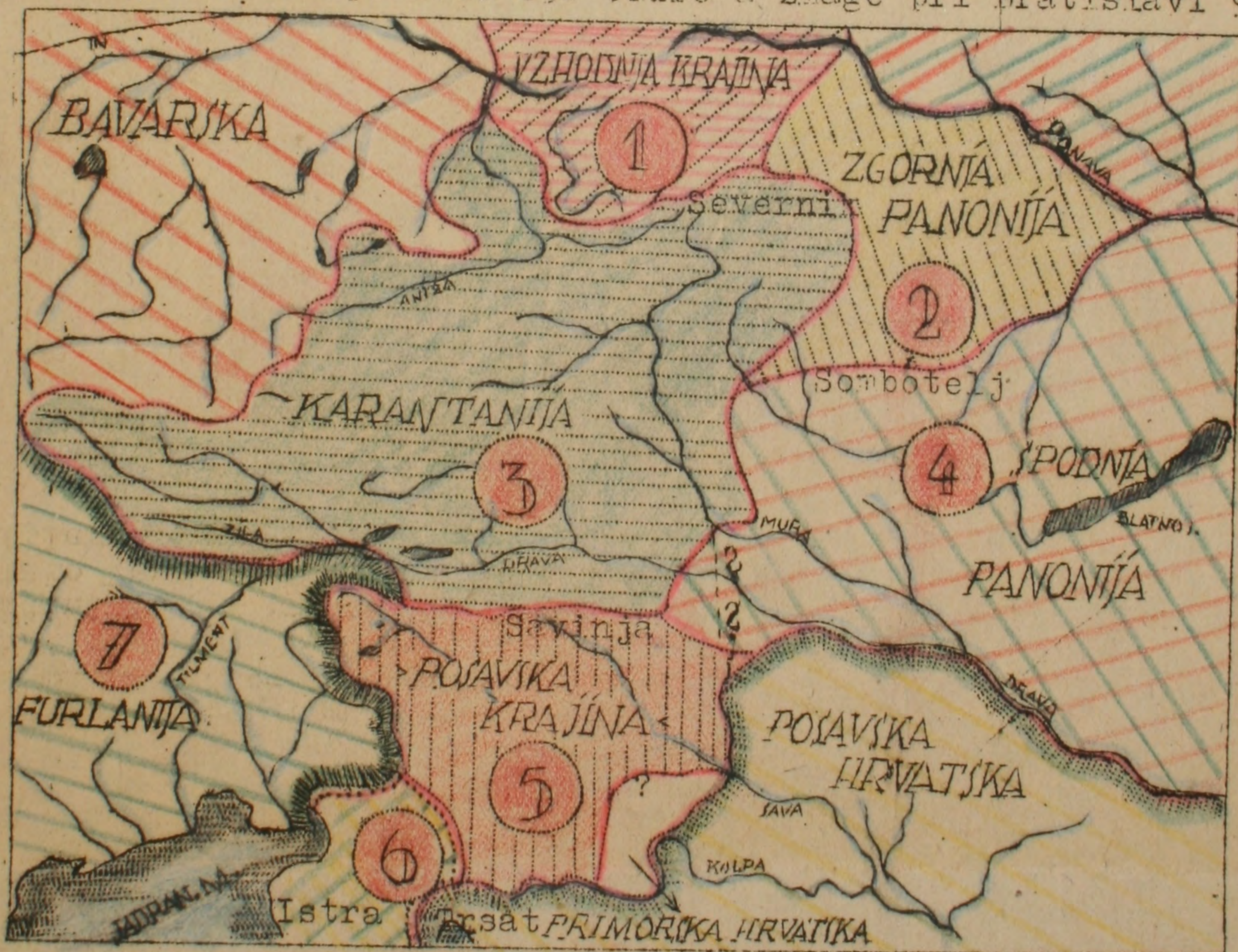

FRANKOVSKA DRŽAVA OD 800. DALJE --- SVETO RIMSKO-NEMSKO CESARSTVO.

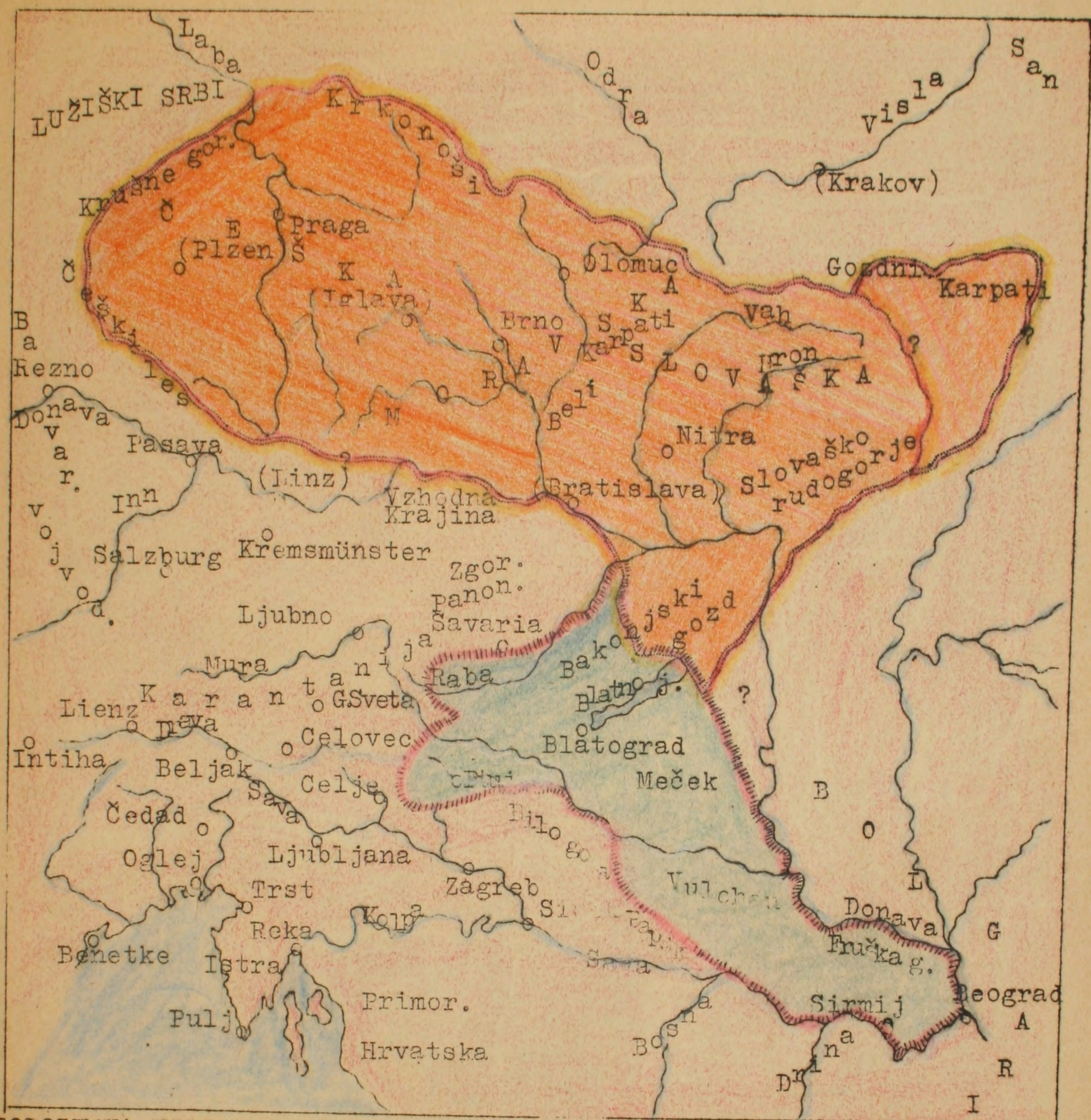
Karl Veliki (768-814) je priključil Frankiji vse slovensko ozemlje in tudi Hrvaško. Pred 1.800 je osnoval 2 vojni krajini (prefekturo Furlan- sko in Vzhodno(Obrsko, Panonsko) prefekturo)). Glej to posebej. L.828. se ustanovi namesto 2 prefektur 7 krajin. Po madžarski zmagi 1.907 ostaneta od teh 2, ki sta do 1.952. naslonjeni na Italijo: to je Furlanijo in Istro ter gorati del Karantanije, ki se nasloni na vojvodino Bavarsko. Po zavrnitvi Madžarov 1.955. se krajine obnove in 1.976 ustanovi Vel. Karantanija (glej to!). Sosea Srbije je Makedonija in Bolgarija. Benetke, zah. rob Istre, dalmatin. otoki, Dubrovnik, Kotor, Drač in Krk z zaledjem pripada k Bizanou. Gledano - Vzh. frank. država (Karantanija) Lučovič. Nem. Srednji del Lotarjeve države obstoji od Verduške dolinve 800- do Menzanske 870

Politična razdelitev slovenske zemlje po letu 828. Vzhodna prefektura in Velika Furlanija se razdelita na 7 krajin - mark. Tako ostane do madžarskega napada po letu 896 oziroma zmage pri Bratislavi 907.

Mala vzhodna krajina je od 907 do 955 v madžarski oblasti, tudi zgornja Panonija, spodnja in Posavska krajina. Le gorata Karantanija se je vzdržala, ker stopila v unijo z vojvodino Bavarsko. Istra in Mala Furlanija sta do 952 pri Italiji, tega leta pa sta dodeljeni Bavarski vojvodini in s tem Nemčiji kot fevd. Furlanija je segala do Piave, Istotako Veronska krajina, je segala do reke Mincio, Gardskega jezera Ortlerja in Pada.

SVETOPOLKOVA VELIKA MORAVSKA 871 - 804 TER PRIBINOVA IN KOCLJEVA SPODNJA PANONIJA. Oboje skupaj "Sremska" nadškofija sv. Metoda. Glej slov. oz. v 9. st. Moravski knez Mojmir je začel ustvarjati češkoslovaško državo, naslednik knez Rastislav se je celo uprl kralju Ludoviku Nemškemu cca 860., pomagal mu je Ludovikov sin Karlman od 856 prefekt Zg. Panonije in Vzh. Krajine. Pribina v Sp. Panoniji je bil kralju odgovorni mejni grof od 847. Njegova S. Pan. sega na zah. do razvodja med Mislinjo, Dravinjo in Savinjo, ob Dravi do soteske med Pohorjem in Kozjakom. Obsega torej tudi SV del slov. Stajerske, ozemlje ob sredi Muri, Vzh. del Slavonije in Srem. Nekaj enklav ima salzburška škofija, kateri je S. P. podrejena. Ko se je Karlman s kraljem pobotal dobi v upravo ves vzhod nemške države, ta enota se včasih imenuje "Kraljevina Karantanija". Nato se Nemci zvežejo zoper Rastislava z Bolgari, Rastislav pa z Bizantinci in tudi Kocelj se mu priključi. Kocelj tako versko in pol. osamosvoji svojo deželo 869-874, Metod postane slovan. nadškof. Koclja Nemci 874 zamenjajo z Nemcem Gozvinom, Metodova oblast se omeji na Moravsko, Karlman je spet upravitelj vsega vzhoda. Moravska in Panonija postaneta ob koncu 9. stoletja madžarski plen. Prva cerkev v Panoniji je v Blatogradu (Zalavar), cca 850, v Ptujju jo posveti prvo salzburški nadškof 874., prva na češkoslovaških tleh je v Nitra red l. 836.

Slovensko ozemlje v 9. stoletju in ob koncu 1.1947, prej ca 75.000 km² sedaj samo tretjina. Poleg ozemlja na severu smo izgubili tudi nekaj v Istri, Medmurje in rob Furlan. ravnine ter porečje pritokov Tilmenta- Donje in Reklane. Bavarski vojvoda Tasilo II. je 1.769 ustanovil samostan ob izviru Drave- Komarno Indija (San Candido) ter 1.777 ob Kremzi Györ (Raab) "na mejah Slovenije". V Pustem dolu se te daj omenja potok z Anraške gore za mejo Slovencev. Po zmagi nad Bavarci pri Stripotoku so s po 1.629 pomaknili do izvirov Drave.

Kesneje pa smo pridobili nekaj ozemlja med Gorjanci in Savo ter Krko, Belo Kraj. in nekaj obalne Istre.

[illegible]

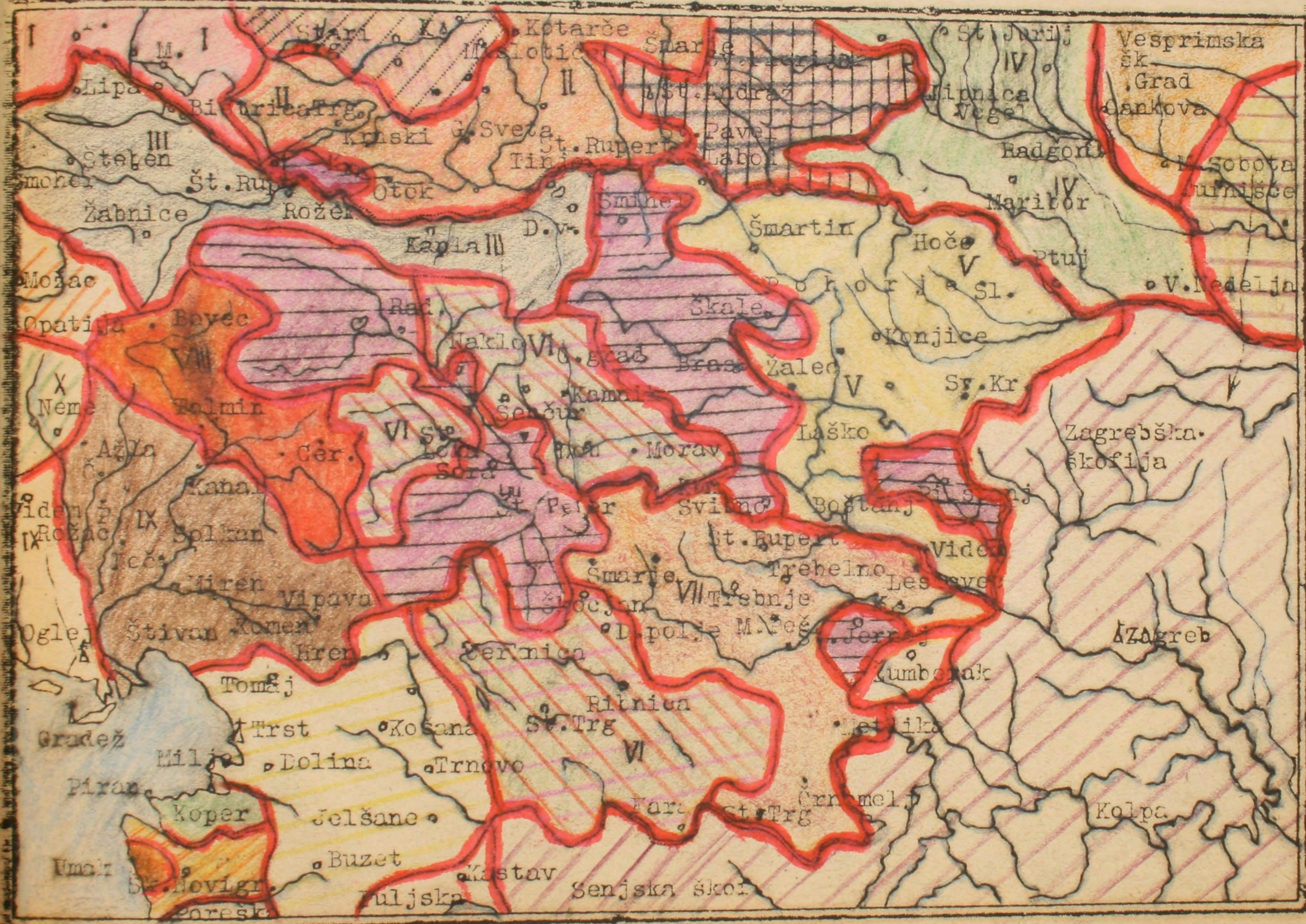
VELIKA KARANTANIJA IN SOSEDE.

Vzh.krajina, kjer so Slovci malu utonili v
nem.večini, je ostala priključena Bavarski.
(Natančnej.risbo glej:Uprav.razkos.Slovenije
v sred.veku).

10

CERKVENA RAZDELITEV SLOVENSKE ZEMLJE V SREDNJEM VEKU od 1.811.- 1751.

- I. Salzburški zg. koroški arhidia-
konat
- II. Salz. spodnjeko-
roški arhidia.
- III. Oglejski kor.
arhidia.
- IV. Arhidia. v
Spodnji Marki
- V. Savinjski arhi-
dia.
- VI. Gorenjski arhidia-
konat, (kranjski)
- VII. Dolenjski arhi-
dia.
- VIII. Tolminski arhi-
dia.
- IX. Furlanski spod-
nji arhidia.
- X. Furlanski zgor-
nji arhidia.

////, Krška škofija,
 /// Laboška škofija
 ≡ Ljubljanska škofi.
 V Istri na zahodu je
 Koprška, Novogradijska
 Umak spada k Trstu
 Kto sledi Poreška šk.

1. sedeži nadškofij, 2. sedeži škofij, 3. sedeži prafara

1 2 3

GRADJE, Oglej

Upravna in zemljiško-lastninska razkosanost slovenske zemlje v srednjem veku

Žiri z okolico: tolminska zahteva. Devinz okolico od prve pol. 16. stol. pri Kranjski. Tako tudi Vipava, Kras in avstrijska Istra. V 13. st. se Savinjska kraj. razdeli, Slov. marka pride v okvir Kranjske.

III ozemlje Celjske grofije (1456 postane habsburška). III Goriška grofija okoli 1500.

Cerkvenoupravna razdelitev
od 11. do 16. stoletja.

Pred naselitvijo Slovencev je Slo-
venija podrejena Oglejski provinci in
Sirmijski (do 581). Po letu 745 podre-
di papež Čaharija Karantanijo bavar-
salzburški škofiji. Po letu 800 ustanove
Franki v Ninu škofijo za Dalmatinsko-Hrvatsko, ker je splitska podre-
jena Carigradu. Ninska se odpravi 928. Leta 811 odloči Karel Veliki
Dravo za mejo med Oglejsko in Salzburško diecezo. Na naših tleh je Ha-
drijan II-ca 870 obnovil Sirmijsko nadškofijo, poleg Velike Moravske je
obsegala tudi Kocljjevo Panonsko Slovenijo. Ta slovanska Metodova nad-
škofija se dejansko konča 874. Leta 1100 je Oglejska patriarhija razde-
ljena na pet arhidijakonotov. V Gradcu je patriarhovski sedež za Istro
in obmorski pas od 1155 do 1451, nato v Benetkah. 1131 se ustanovi Krška
škofija (danes Celovška), leta 1218 Sekovska, leta 1228 Lavantinska v
Št. Andraž (danes v Mariboru). Ljubljanska leta 1461. V Zadru je nadško-
fija od 1154, podrejene so bile Krk, Osor in Rab. Splitski, ki je sprva
samo za latine dalmatinskih mest in otokov, od 928 pa za vso tedanjo
Hrvatsko, so bile podrejene M. druš, Senj, Knin, Biograd, Šibenik, Skra-
din, Trogir, Omiš, Makarska in Hvar. Ostrogonski - (Gran) - Nitra, Vač
(Waitzen), Gjur (Raab), Vesprim in Pecs (Fünfkirchen) in Djakovo;
Kaloški Zagreb in Sarajevo. Zagrebško škofijo so ustanovili 1094, nadško-
fijo pa 1852. Veliko sprememb je za vlade Marije Terezije in Jožefa II.

Svetna država
oglejskih patrijarhov.

Njih deželno-knežja o
oblast se začena v 10. stol.

Svetni knezi so postali 1.1027. L.1028. dobe "Kras" in Vipavo,
Postojno, Cerknico, Lož ter ozemlje do Reke, 1.1077. Istrsko grofijo
in prvič (samo nominalno) Kranjsko marko, Kranjsko drugič 1.1093.,
a dejansko vladajo drugi (Andeški i.t.d.). Slovenjgradec jim pripade
1251. Kot Oglejski fevd ga dobe 1.1362. Habsburžani, tudi Mozirje je
njihovo (fevd Voibrških), tudi ptujski gospodje in strmški grof (s Koroškega)
ter Aufenštajni so nekaj časa Oglejčane priznavali kot vazali. L.1360. se je
Oglej na Dunaju odpovedal vsem fevdom na Koroškem, Štajerskem in Kranjskem
v korist Rudolfa Habsburžanu. Habsburžani dobijo Pazinsko grofijo 1.1374.
Devin pa 1.1365.

Goriški grof tirolske rodovine je Menard I. (1124-1139), zadnji -Lenart - je umrl 1500. Gorica se prvič omenja 1.100. kot slovenska vas, grad je bil 11. stol. Po razpadu oglej.države 1420 se Goriški pridruži Gastaldija Tolminska (Gornje Posočje). Do 1500 spada v Goriški tudi Lienz in ozemlje v Pustem dolu do izvira Drave. 1797 dobi Avstrija vso Benečijo - enklave se odstranijo, beneško-goriška meja se uredi kakor državna 1866. Od Napoleona dalje spada v Goriški tudi grofija Gradiščanska z okrajem Tržič.

Kraljevina-Otokarja Primi.
slava. Vahodna in
južna meja je obenem meja
Nemčije, dejansko pa je
Premislav samostojen vladar.
Prebivalki so Nemi, Nemci
in Slovenci. Pri Kranjski je
tudi Slovenska marka.
Črtkano so enklave (cerkva,
negost, škofci)

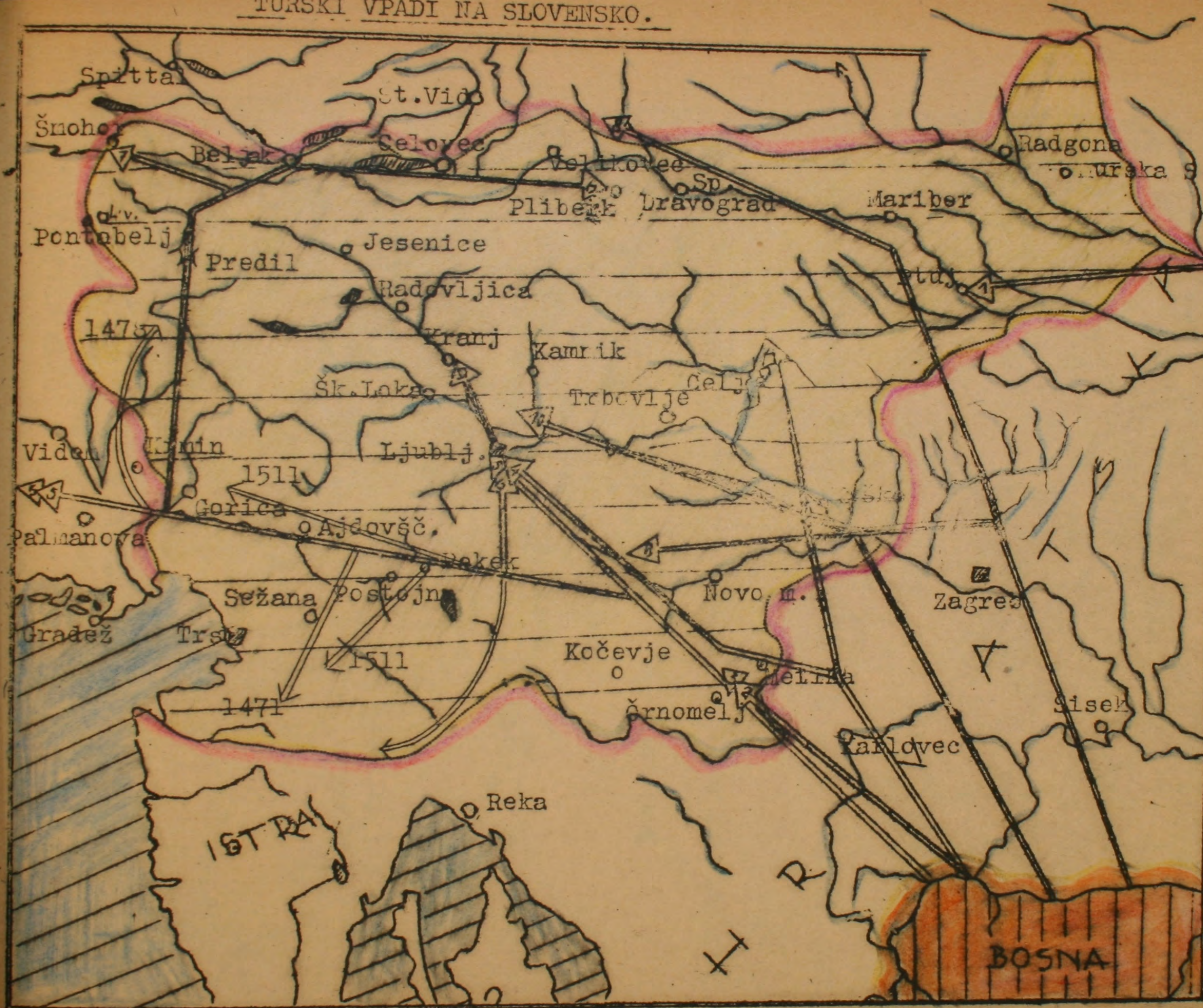
BENEŠKA REPUBLIKA OB KONCU SRED.VEKA.

Ko so v 5. in 6. stoletju Zahodni Goti, Huni, Vzhodni Goti in drugi Germani pustošili v severovzh. delu Italije, so prebivalci bežali na lagune in ustanovili Benetke. Kmalu je njih moč zelo narasla; že l. 876 je dož Urso plenil ob Istrski obali; dejansko oblast v Istri in Dalmaciji si je izsilil dož Peter II. Orseolo l. 1000, utrdil pa l. 1202 Henrik Dandolo; tedaj je tudi Trst prvič priznal začasno Beneško oblast.

Na zahodni obali Istre se je stopnjema razvijala beneška oblast od trgovskih kolonij do prave okupacije. Republika se je morala tam boriti za oblast s patrijarhi iz Ogleja do l. 1420.

V notranjosti Istre so bili gospodarji nemški fevdalci vsaj od 10. stol. dalje. - Goriški grofje so imeli Pazinsko Knežijo. Oglejski vazal Hugon Devinski, gospodar "Krasa" (t. j. Devina, Senožeč, Prema, Gotnika) ter Reškega Primorja (Reke, Kastva, Veprinca, in Moščenic) se je l. 1366 podredil Habsburžanom - tako se je začel oblikovati avstrijski del Istre: Pazinsko Knežijo so dobili l. 1374 in Trst dokončno l. 1382. L. 1797 dobe Habsburžani Dalmacijo, Benečijo in beneški del Istre.

TURSKI VPADI NA SLOVENSKO.

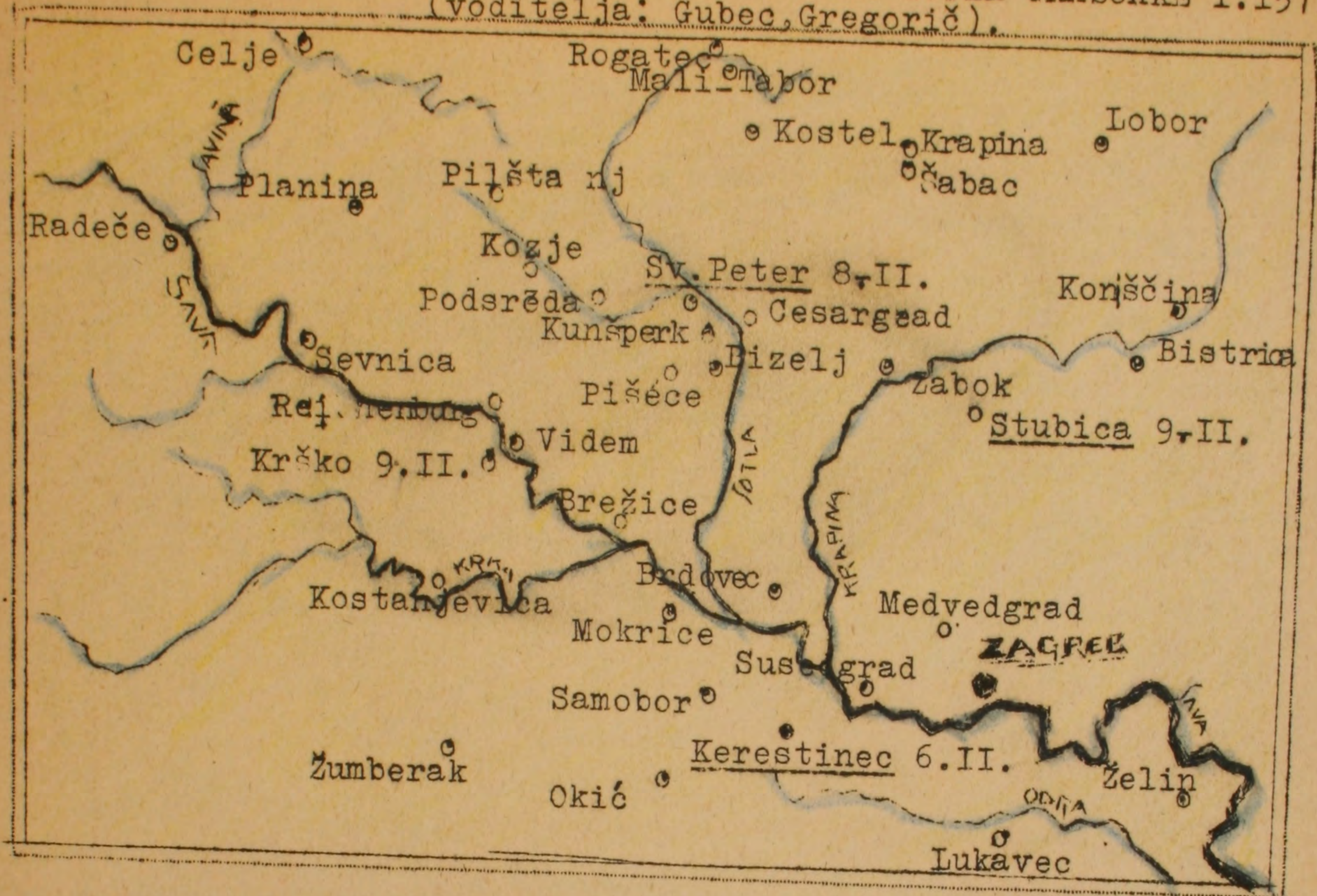
V Evropo so Turki stopili 1.1354 na Galipolski polotok, z zmago ob Marici 1.1371 so utrdili svoje gospostvo na Balkanu. Iz Bosne, so imeli do našega ozemlja le okroglo 100 km

1. po bitki pri Nikopolju 1396. so pridržali ob Dravi do Ptuja,
2. prišli ropat do Črnomlja in Metlike - 1408.
3. ponovno pustili po Beli Krajini 1.1411.
4. opleni celjsko okolico, druga skupina pustila skozi Bele Kr. Dolenjsko do Ljubljane 1415.
5. pridržali do Ljubljane, druga skupina prvič na G. čez Kras v Furlanijo - 1469
6. prišli večkrat na Kranjsko (požgali cerkvi v Cerknici in Št. Pet. rsko v Ljubljani), vpadli v Furlanijo in do Pliberka na Koroškem. 1472
7. najsilovitejši naval, ob Kranjski ob Hradi v Baneš Slov. ter ob Soči na Koroško do Smohorja 1.1473.
8. vpadejo na Kranjsko, Štajersko in Koroško 1.148
9. pridržali do Kranja, pri umiku poraženi v Hrušici (pri Ljubljani) 1491.
10. zadnji večji napad na Kranjsko

Turki so zmagali (srbsko vojsko) na Kosovem polju 1.1389., pri Nikopolju ob Donavi v Bolgariji 1396., z zavzetjem Carigrada so 1.1453. uničili Vzhodno rim.državo. 1.1453. pade Smederevo in vsa srbska despotovina, 1463. so polaste Bosne, 1.1463. 1.1482 Hercegovine in 1.1499. Črne gore.

5/a 1.1471. so po...

POZORIŠČE BOJEV SLOV.-HRVAŠ.KMEČKEGA UPORA ZOPER GRAŠČAKE 1.1573
(voditelja: Gubec, Gregorič).

OSMANSKO CARSTVO (TURČIJA) OB SMRTI SULTANA SULEJMANA VELIČAST-
NEGA 1.1566.

RAZVOJ KRANJSKE DO 1809.

828 ustanovljena posavska grofija se 955 obnovi z imenom Kranjska, je od 976 do ca 1040 v zvezi s Koroško. Najbrž od tedaj (po 1035) personalna zveza s Savinjsko krajino. Ca 1063 je do 1070 začasno pridružena Meraniji (od Reke do Brzca). V 12. stol. se razdeli v dva arhiškopisa, savinjskega in kranjskega, v 13. pa politično v dve krajini - Savinjsko in pa Kranjsko s Slovensko marko. Desni breg spodnje Krke pridružijo Kranjski v 12. stol. Spanheimi. Kranjska s Slov. marko meri tedaj 7700 kv.km. Belo Krajino pridružijo grofje Višnjani ca leta 1200. 1364 ji pridobi Rudolf IV. naslov vojvodina Kranjska. Pravno se združi s Kranjsko Slov. in gospostvo Metlika v letih 1438 do 1441, tedaj tudi Pazinska knežina. Je obsegala Pazin, Lupoglav, Kočljak, Rakalj, Lovran, Brzac, Barban, ter Trviž, Zminj in Momjan. 1466 ali 1471 se Kranjski pridruži Liburnijsko Primorje do 1776 (Reka, Veprinac, Kastav, Mošćenice) ter Devin in začasno Trst (Friderik III, ki je vladal 1440 do 1493, je omejil meščanom Trsta avtonomijo, ki so jo imeli od 1295, postavil jim je kapitana, Deželni stanovni Kranjske so skušali Trst inkorporirati Kranjski vojaško in davčno. Trst je enkrat poslal zastopnike v dež. zbor, polagoma se otrese podrejenosti.) 1527 se uredi meja kranjsko-goriška. "Kras" se razdeli - Vipavo, Postojna, Senožeče, Prem dobi Kranjska. V 17. stol. se Čabarski okraj odcepi. Idrija se pridruži 1783. Cerkvena posestva se združijo s Kranjsko 1803. Županstvo spada h Kranjski od 16. stol. do 1746. Tega leta ga M. Terezija priklapi Vojni krajini. Ta cesarica razdeli Kranjsko na tri okrožja, Gorenjsko, Notranjsko, Dolenjsko - to velja do srede 19. stoletja. Dunajski kongres 1815 in cesarski patent 1816 spet uredita meje, Devin h Goriški.

Kr. Bavarska

Slovensko ozemlje del -
francoskega cesarstva.
Drugi del je v Avstriji

AVSTRIJA

KRALJESTVO

ITALIJA

TRST

Gorica

Ljubljana

Velikovec

Zagreb

Reka

Karlov.

Sisek

Novska

Senj

Bihač

Banjaluka

Maglaj

Sarajevo

Zadar

Gračac

Šibenik

Mostar

Metković

Grahovo

Dubrovnik

Kotor

Cët

ILIRIJA 1809-1813

6 civilnih provinc,

ena vojaška (7)

meja Hrvatske vojne krajine

je iz leta 1745 (M. Terezija)

KR. VEL. BRIT.
IN IROKA

Vis

Rusija

Paris

CEŠ.
FRANCOJA

CEŠ. AVSTRIJA

ILIRSKIE PROV.

KR. ŠPANJA

BOŠNA

HERCEGOVINA

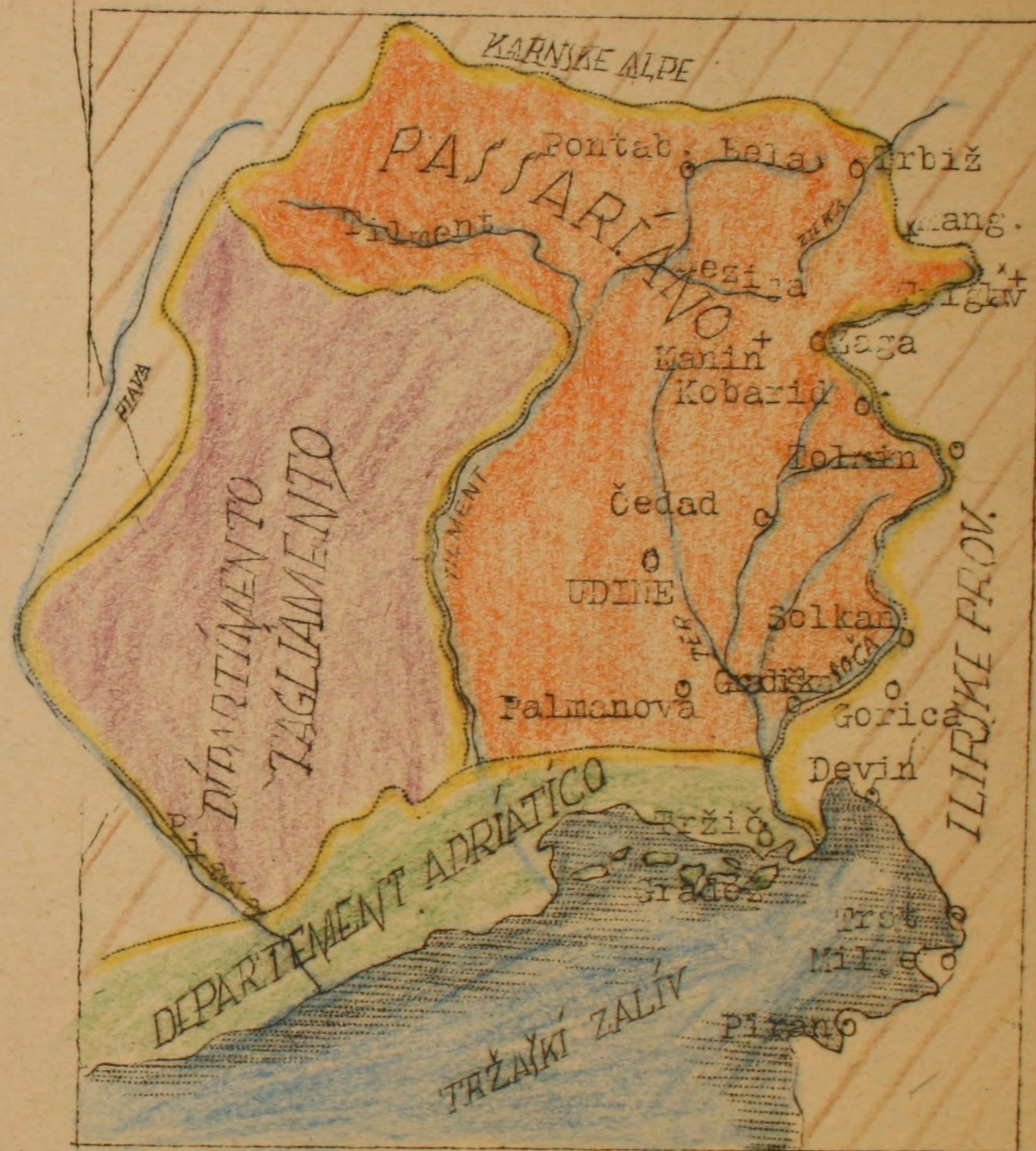
KR. SARDINJA

KR. NEAPEL

■ neposredna franc. oblast

■ v zvezi z Napoleonovim ces.

Prebivalcev - ca
poldrug milijon.
Glavno mesto Ljubljana

Napoleonovo Italijansko kraljestvo od 1809. do 1814.

Slovensko Primorje zahodno od Soče je spadalo v okrožje (dipartimento) Pasarjansko. (Tudi Južna Tirolska je v tem Kraljestvu; nato pride vsa Tirolska k Avstriji). Ital. kraljestvo je bilo ustanovljeno že l. 1805. (podkralj Evgen je Napoleonev pastorek), a meja nasproti Avstriji je bila določena šele l. 1807. v Fontainebleau-ju: Soča od ustja do Krstenice pri Kanalu, nato od Britofa Idrijca, Kolovrat, Matajur in nato naprej ista kot od l. 1806. L. 1809. ob ustan. "Ilir. provinc" pa pripade Italiji ozemlje do izvira Soče in Kanalska dolina. Pasarjansko okrož. se deli na okraje - distrikte; za Slovence: Gradiška, Čedad, (Trbiž?).

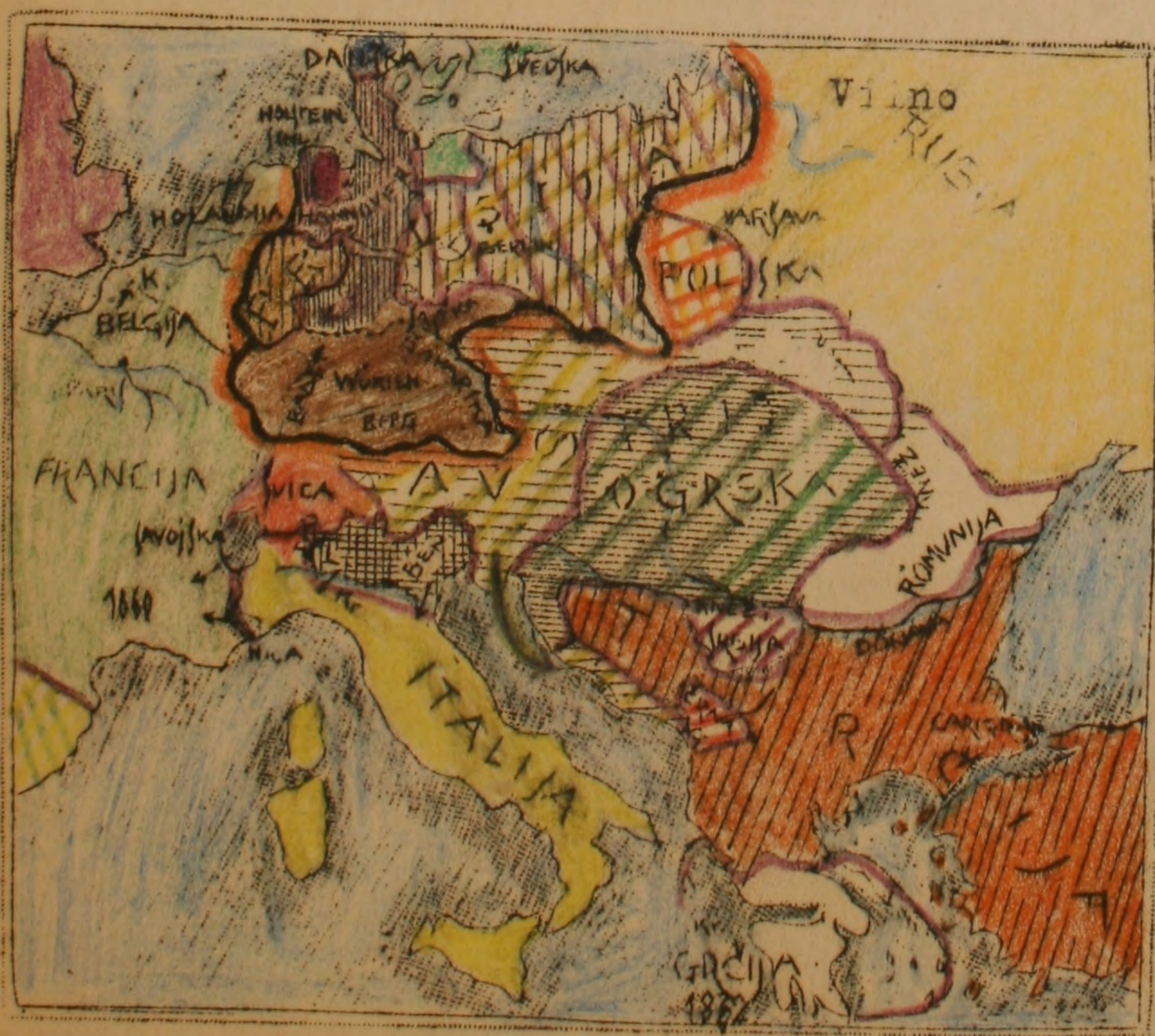
gl. naslednji list

Po Napoleonovem padou

EVROPA po Dunajskem kongresu 1815 do 1866
Namesto nemškega cesarstva je Zveza nemških držav (35 in štiri mesta).
Od Avstrije in Prusije spadajo k Zvezi le tiste pokrajine, ki so bile v Nemčiji pred l. 1806.
Slov. ozemlje je v Avstr. in Nemčiji, le beneško ter prekmursko in nekaj itrskega ozemlja je sam v avstrijskem cesarstvu, ne pa tudi v nemški zvezi.

Turčija meji na Perzijo, Španija na kr. Portugal, Prusija je kraljevina, Gibraltar in jonski otoki so Anglešk

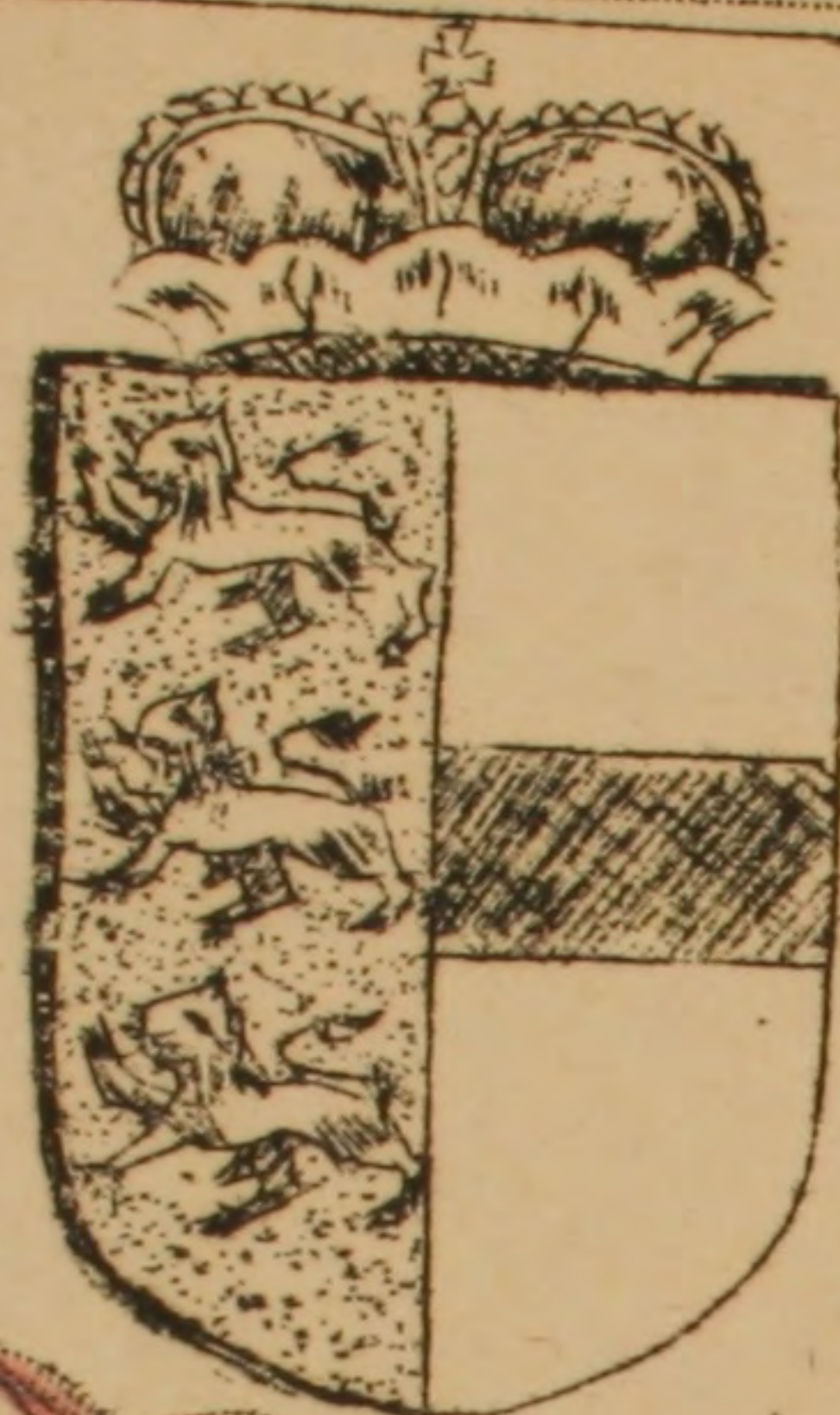
EVROPA
Od 1866 do 1878.
Gosto pokončno črtkano je Prusija dobila 1867 Meja nad Bavarsko in Badenom je meja Severno nemške Zveze. Povečana pa je Nemška država 1871 tudi Alzacijo in Loreno je dobila tedaj od Franc.
Italija je 1859 dobila od Avstrije Lombardijo, 1866 pa Benečijo in stem beneške Slovence. Dalmacija je pri Avstriji od l. 1797 in končno od 1815. 18167 je Avstrija dvojna monarhija, Prekmurje in Porabje je v Ogrski polovici.

27

Nemška zveza, kraljevina Pruska in cesarstvo Avstrija od leta 1815 do 1866

Grb dežele KOROŠKE
(od 1849-1948)

SALZBURŠKA

godov. razvoj KOROŠKE.

Slov. Kneževina Karantanija je se-
gala do Donave - ca 38.000 km². Po
l. 796. spada v karolinško Vel. Vzhod. mar.
d 828 do ca 895 je ena od Krajin ali
nejnih grofij ob meji Nemčije, nato se
druži z Bavarsko; 976 postane lastna
vojvodina z mejnimi grofijami = Vel. Karantanija (obsega skoro vse slov. oz.)
11. stol. se začne z razbitjem Vel. Karantanije razvoj dežel.

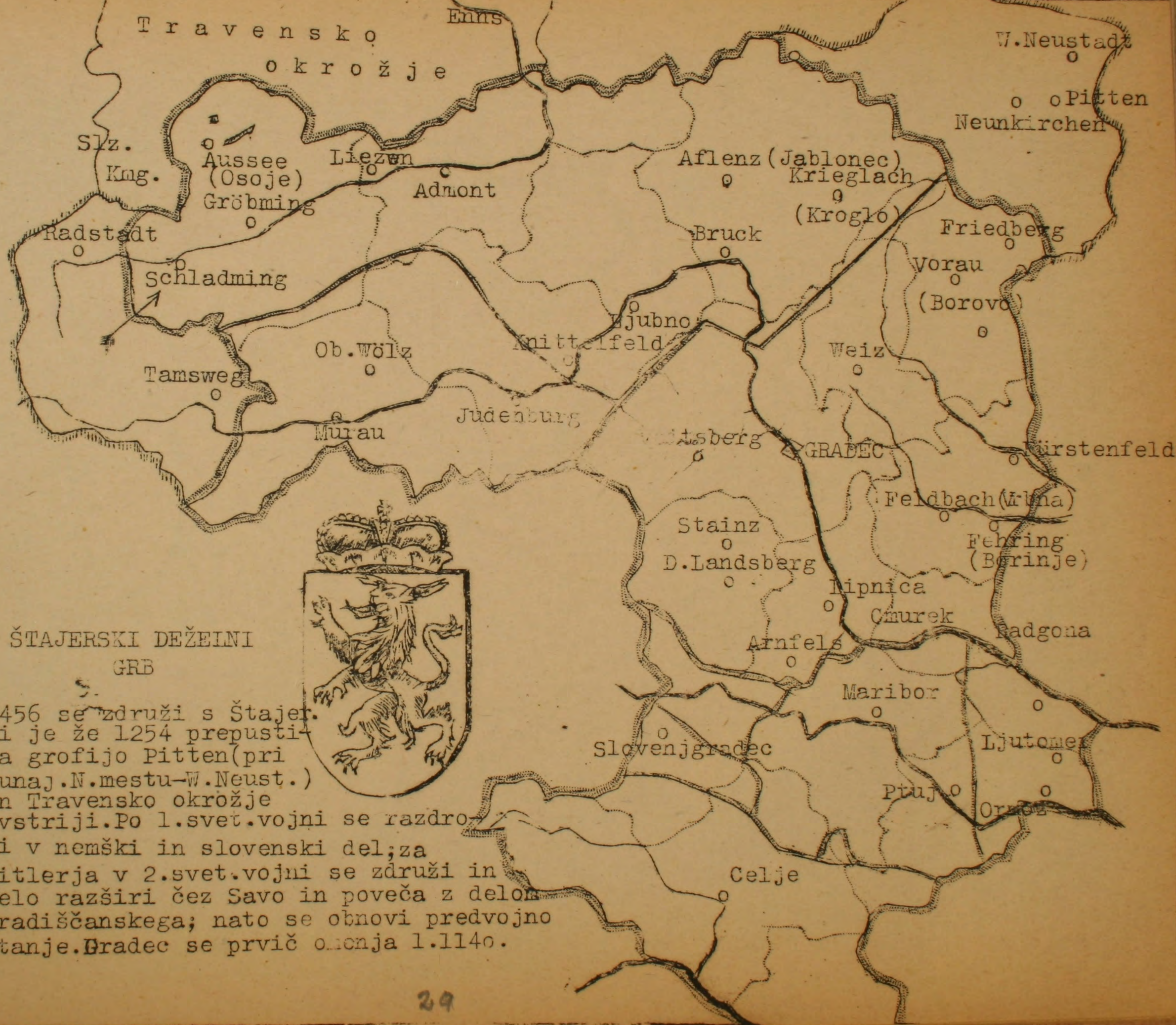
Koroška se je delila na grofije: Lurnsko, breško, podjunsko, judenburško, ljubensko in muriško. Ob koncu sred. ve
se je zmanjšala. Del ozemlja dobi Štajerska, del Salzburgska in del Tirolska. L. 1849. se deli na 29 sodnih okra
L. 1868. se razdeli na 7 okrajnih glavarstev. Po 1. svetovni vojni dobi Jugoslavija Mežiško dolino in Jezersk
Italija pa Kanalsko dolino.

ŠTAJERSKA je imela v zgodovini različne meje. Okoli 970 je po zavrnitvi nadžarske ekspanzivnosti Nemčija ob vzh. meji obnovila voj. krajine, ena od teh je "Karantanska Krajina" in je v zvezi z vojvodino Koroško; cca 1035 je osamosvojen, ca 1055 jo dobe Otokarji, grofje Travenški, po gradu in enovani Stajerski. 1035 se z njo združi Aniška grofija (ob gornji Enns), najkasneje 1122 pa še Muriška, Ljubenska in Judenburgska; tako ima približen obseg sedaj nemške Stajerske. L. 1180 postane vojvodina. - 2. sestavina Podravska (Ptujška) marka: na jug do Konjiške gore, Bčca in Donačke gore. L. 1147. se na zah. razširi do Dravograda, Slovenjgradec dobi v 15. stol. ko se upravno ta del združi s Štajersko; tudi na vzh. se razširi do srede 13. st. 3. sestavina: Savinjska marka, sprva obsega tudi JV del Dolenjske, tkzv. Slov. marka, ki pride v 13. stol. h. K. Kr. njski.

ŠTAJERSKI DEŽELNI GRB

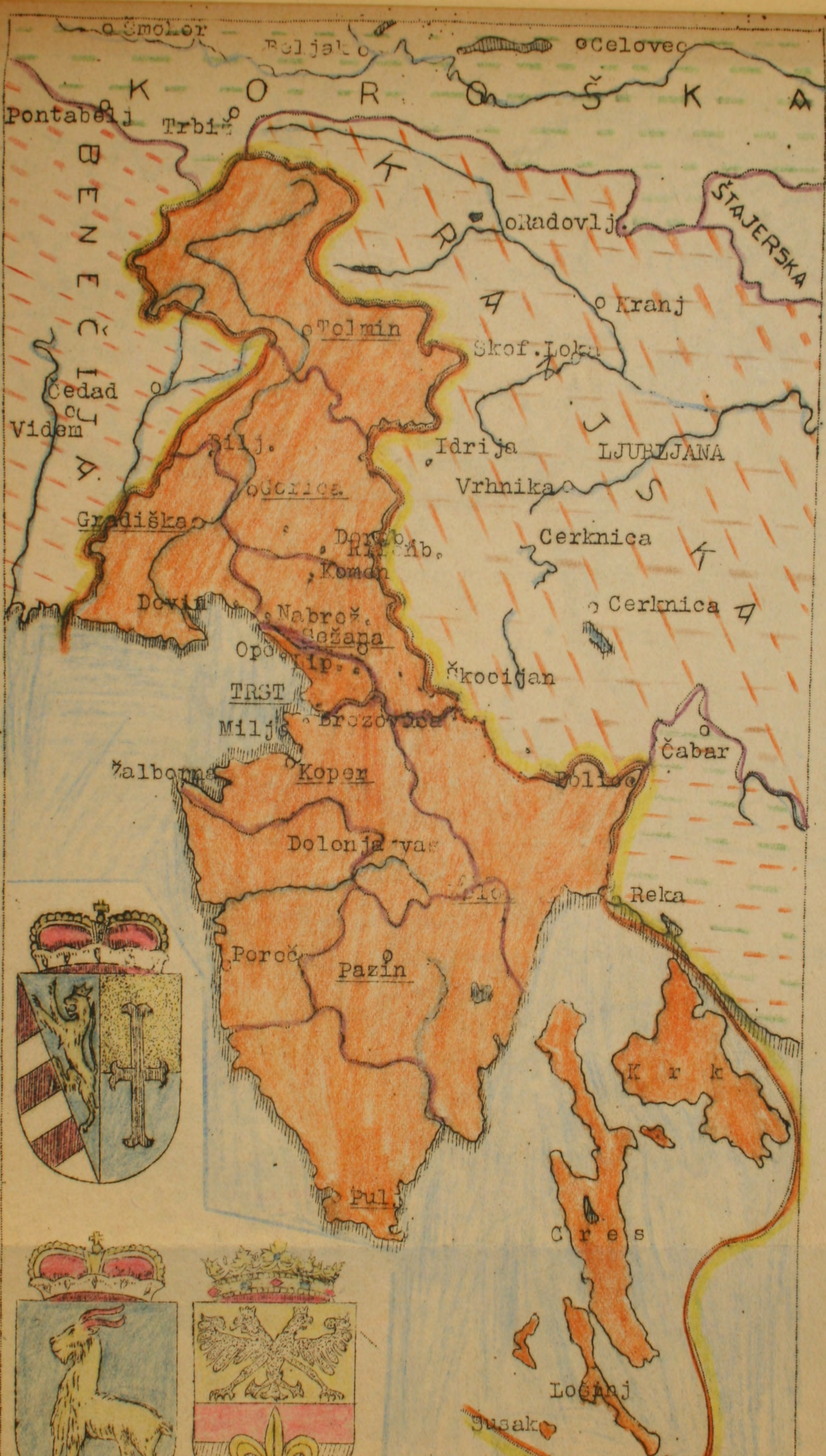
1456 se združi s Štajer. ki je že 1254 prepustila grofijo Pitten (pri Dunaj. N. mestu - W. Neust.) in Travenško okrožje Avstriji. Po 1. svet. vojni se razdrobi v nemški in slovenski del; za Hitlerja v 2. svet. vojni se združi in celo razširi čez Savo in poveča z delom Gradiščanskega; nato se obnovi predvojno stanje. Gradec se prvič omenja l. 1140.

KRANJSKA od 1809 ozir. 1815 (dunaj. kongres) do konca 1. sv. voj.

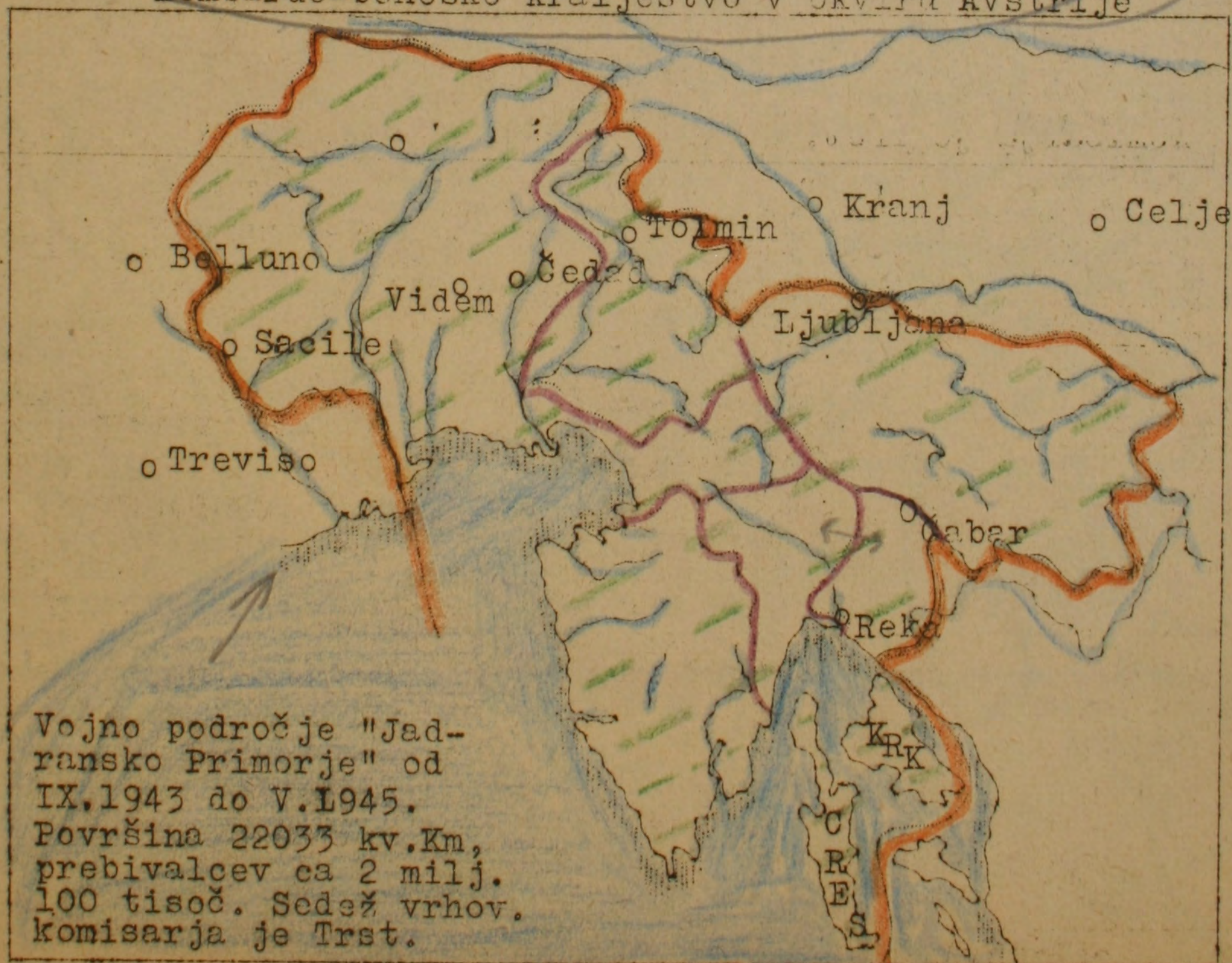
1809 priključi Napoleon Kranjski in s tem Iliriji dotlej štajerski Motnik. Štajerski pa pride gorski pašnik Jaselnik od Kranjske. Kranjski Devin pripade Gorški, Istri pa Lupoglav, Pazin. Kastav, tako sta odtlej Notranja Istra (bivši avstrij. del) ter bivši beneš. Istre združena. To gorisko-istrsko-kranjsko mejo je dunaj. kongres potrdil in ostane do 1918. Po 1. sv. v. pripade Bela peč (Fužine) Italiji - (meja je deško razvodje od Peči do Jalovca), Jezersko od Koroške h Kranjski, Italiji del Notranjske. Pred 1. sv. v. meri Kranjska 9988 km², je 30-ti del Avstr. in 63-ti del A.O. Karavanke so koroška meja v dolžini 98,6 km. Od 1. 1833. je škofijska meja enaka deželni. Od 1849. je Kranjska kronovina. Najvzhod. kraj blizu Vipave 86 m. Vsa meja - 629,6 km. Ustava dežele je določena po ok-toberski diplomi 1860 in Febr. patent. 1861, ki sta ustanovila dež. zborni-mesto prejšnjih stanovskih zastopov. Najvišja polit. oblast v deželi je dež. predsedstvo. Od 1866 ima Kranjska 11 okraj. glavarstev in 1 avtonom. mesto. Polit. okraji se dele na sodne okraje (31), ti na občine, te so ena ali več davčnih občin. V državni zbor (Dunaj) voli 11 poslancev, v deželnega (Ljub-ljana) 37 (škof, 10 veleposestnikov, 8 zastopnikov mest in trgov po enega za 6 l. Dežel. zbor sklepa o dežel. zadevah, sklepe potrjuje ali odkloni cesar. Sava je meja 78 km, vsa nasproti Štajerski 123 km, nasproti Hrvat. 203,3 km, nasproti Primorski 204,8 km.

Kronovina Primorska 1849-1918
 Prvi grb-poknežena grofija Goriška z
 Gradiščansko, 2. mejna grofija Istra,
 3. samosvoje mesto Trst.

Lombardo-beneško kraljestvo v okviru Avstrije

L. 1911. je bilo Slovencev 36.178, l. 1921. pa 34.709, oboje po uradnem italijanskem štetju. Podčrtana imena so sedeži občin. Meri približno 550 km². Ker vsa deželica visi na furlan. stran in je držav. meja na razvodju, imajo prebivalci več zvez s Furlanijo. Koliko so jih potujčili, odkar so 1866 pol. v Italiji, nimamo podatkov.

vojna goriška, nato pa

Pred 1.svetov.vojno v avstrij.Koroški, od 1919 pa v Višem.pokraj.
Italije, med 2.svetov.vojno od okt.43. v Jadranskem Primorju in
febr.47 prisojena spet Italiji.

Dežela ogrske kroje do 1.1918., od 1.1367. Transilvanija ali Ogrska monarhija. Skoro 325.000 km² s Hrvat.-slavonske kraljevine. Ogrska: 65 komit. Hrvatska in Slavonija 8 županij in 6 v. distriktev.

Zadnji ostanek Panonske Slovenije: od 10.000 km² iz 9.stol. je po tisoč letih ogrskega gospostva ostalo slovenskega le še desetina - Porabje in Prekmurje. Slovenci so upravno spadali v županije Vašvar (Železna) Zala in Somogy, cerkveno pa v razne škofije, od 1777. pa vsi v kamniško (Kamnica, Sombotelj, Steinamanger).

Meja med avstrij.
in ogrsko državno
polovico od
dualizma 1867.

Italijansko-avstrijsko bojišče v prvi svetovni vojski. Črtkano je državna meja, križci so italijanska bojna črta, ob njej avstrijska. Zgornje merilo je 1:2 000 000, na desni pa 1:750 000. Sprva je torej Beneška Slovenija in ozenlje zahodno od Soče na sovražni strani. 24. X. 1917 je zavzet Kobarid, 27. X. Čedad, 29. X. Videm in ob koncu leta 1917 je bojna črta pomaknjena na reko Pijsavo.

Soška fronta v prvi svetovni vojski.

Dvojna monarhija AvstroOgrska 1867-1918

Benečija in stem Beneška Slovenija je od 1866 v Italiji, Porabje in Prekarpate pa od 1867 v Ogrski državni polovici in tako močnejše ločeni od večine slov. naroda v Avstrijski polovici-Cislitvaniji

1. 1910 je bilo v monarhiji zadnje štetje. Površina ozemlja je ca 676tisoč km, nad tretjo ozemlja je gorato, prebivalcev 51,704.000. Upravno se je delila na kronovina(dežele).

1)Predarlška, Bregenz glavno mesto. 2)poknežena grofija Tirolska, Innsbruck 3)Vojvodina Salzburška, Salzburg 4)nadvojv. Zg. Avstrija, Linz 5)nadvojv. Spod. Avs Dunaj 6)vojv. Štajerska, Gradec, 22.426 km in uradno ca 410000 Slovencev, 7)vojv. Koroška, Celovec, lo. 327 km in 32300 Slovencev 8)vojv. Kranjska, Ljubljana, skoro 10.000 kv. km in 491000 Slovencev 10)kronovina Primorska, Trst, 7969 kv. km in ca 267000 Slovencev. Sestavljajo poknežena grofija Goriška in Gradiška Slovencev 155000, samosvoje mesto Trst ca 57000 Slov, mejna grofija Istra, Pulj, Slov. 55500. 10)kraljevina Dalmacija 11)kralj. Češka 12)mejna grofija Moravska 13)vojv. Šlezija 14)kraljev. Galicija z Lodomerijo in Krakovim 15)vojv. Bukovina, Černovice. Dežele ogrske krone slej Translitvanijo. Bosna s Hercegovino

Sarajevo, je skupno upravljana dežela. Slovencev je bilo v vsej državi uradno ca 1,300.000, dejansko pa vsaj 150.000 več, Hrvatov ca 3,400.000, Srbov ca 2,200.000, vseh Jugoslovanov ca 7milijonov, vseh Slov. pa ca 21 mil., Madžarov ca 8inpol mil. umunov 3 mil., Italijanov in Furlanov ca 800.000, Nemcev ca 11300.000

Češka M. Terezije je štela Avstrija ca 25 milijonov prebivalcev, prvo narodnostno statistiko pa je sestavil Czoernig 1846. leta. Čeprav so bili Slovani v večini, vendar niso imeli pravičnega deleža pri vodstvu države in dežel. borba za enake pravice vseh narodov se je vlekla do prve svetovne vojske, ta se je uničila prevlado nemške in ogrske manjšina. Vmeški stan je bil izenačen z drugimi leta 1848, šele leta 1906 pa se je uvedla v avstrijski parlament enaka in tajna volivna pravica. Največ pravic so si Slovenci priborili v Kranjskem, večino v deželni zbor dobe prvič 1.1867 in v ljubljanskem občinskem svetu 1882. V Koroški Slovenci ves novi vek nimajo zastopnikov pri izbiri, šele 1863 je izvoljen Slovenec Einspieler v deželni zbor. Štajerski in Koroški Slovenci so težili za tem, da se deželi razdelita v slovenski in nemški del, a vlada ni ugodilo. Na Primorskem je borba za enakopravnost z Italijani

Delitev Avstroogrške po prvi svetovni vojski.

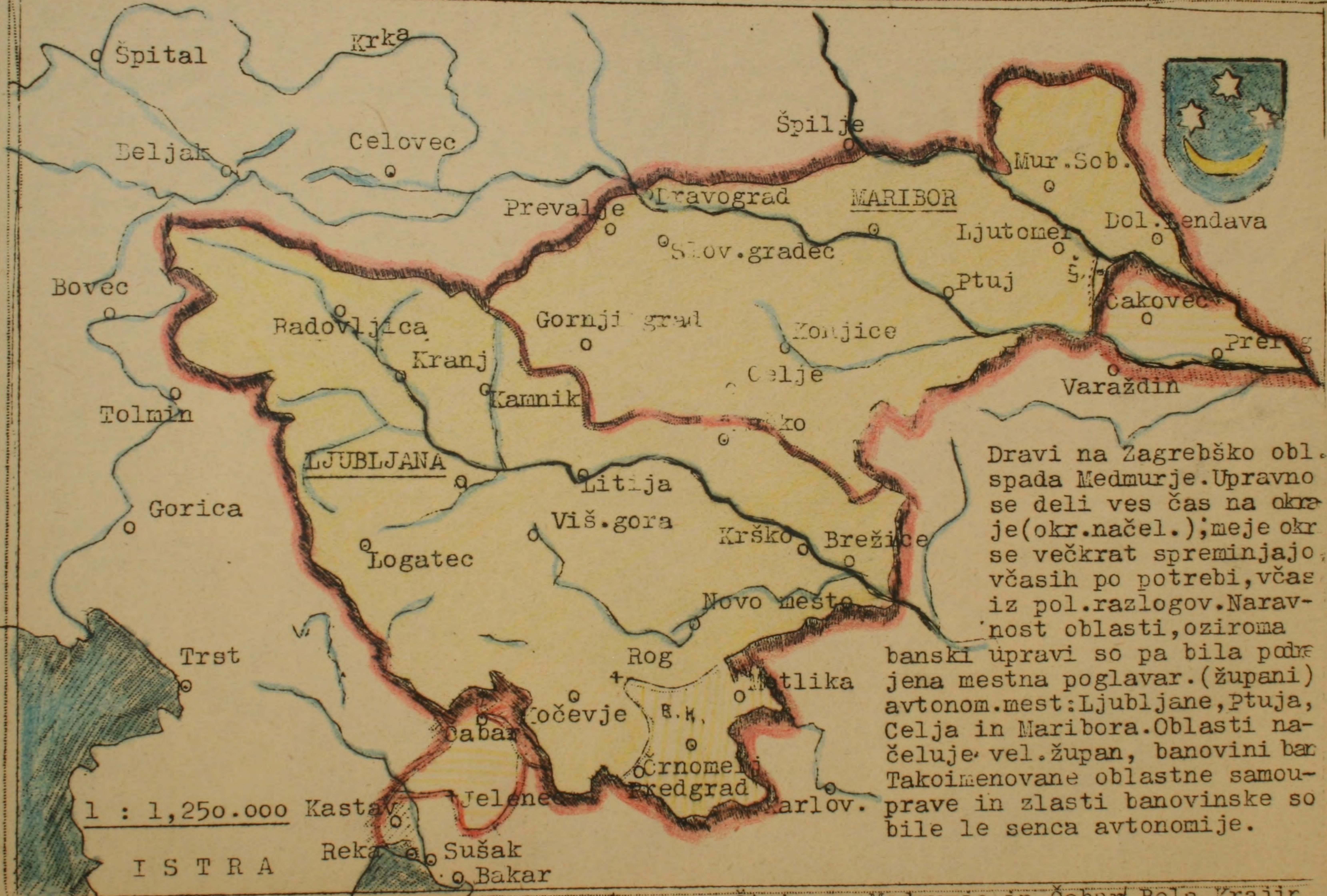
Slovenska Koroska. Nemški jezikovni otoki niso vrisani. Zadnja stopnja umikanja naše narodne meje - V 9. sol. glej tam, sedaj po 1000 letih le še ca 2500 kv. km. - Meje sedanja državna ————— deželna do 1918 ————— glasovalni pas A — — — glas. pas B — — — — — severna meja ozemlja kjer je večina glasovala lo okt 1920 za priključitev k Jugoslaviji

Razkosanost Jugoslavije leta 1941-1945. Glej Slovenijo posebej. Hrvaški so do italijanske kapitulacije otoki Pag, Brač, Hvar in polotok Pelješac, po 8. septembru 1943 pa nominalno vsi jadranski otoki. Trk in ostali otoki Kvarnera spadajo k vojnemu področju "Jadransko primorje" ustanovljenemu od Nemcev.

Površina države cca 249.000 km², slovenskega ozemlja v Jugoslaviji pa cca 16.000 km², torej je bilo slov. ozemlja dobra 15-tina državnega, razmerje prebivalstva pa cca 11-tina. - 1.) Ko so dokončno loločili držav. mejo, je dežela Slovenija imela v Ljubljani narodno vlado. - 2.) 28.VI.1921. je "Vidovčanski" ustava razbila Slovenijo v 2 "oblasti". K Ljubljanski spada sprva tudi hrvaška Kastavščina, meja nasproti Karlovški Primorsko-krajiški oblasti je na Kolpi in Čabranki. K Mariborski, ki meji ob Sotli i

UPRAVNA RAZDELITEV SLOVENIJE V KRALJEVINI SHS, OZIROMA V JUGOSLAVIJI V ČASU MED 2 SVETOVJNAMA 1918-1941.

Dravi na Zagrebško obl. spada Medmurje. Upravno se deli ves čas na okraje (okr. načel.); meje okr. se večkrat spreminjajo, včasih po potrebi, včas iz pol. razlogov. Naravnost oblasti, oziroma banski upravi so pa bila podrejena mestna poglavari. (župani) avtonom. mest: Ljubljane, Ptuja, Celja in Maribora. Oblasti načeluje vel. župan, banovini bar. Tako imenovane oblastne samouprave in zlasti banovinske so bile le senca avtonomije.

3.) od 3.I.1929-28.VIII.1931 dravska banovina + Strigova, Medmurje in Čabar, Bela Krajina pa je v Savski banov. - 4.) Od 28.VIII.1931 do vojne (10.IV.1941) dravska banov. z Belo Krajino; meja je Kolpa; oba brega Čabranke sta v Savski, kasneje Hrvatski banovini (torej slov. vasi Osilnica, Draga, Trava), pač pa je zraven Strigova, Medmurje in Čabar, Bela Krajina

Julijska Krajina

Meje:

Ital. avstr. do 1918

Kromovin v Avstriji

Rapalska od 1920 med Ital. in Jug.

Morganova linija med pasom A in B 1945 do 47

Državna med. ital., tšaškim ozemljem in Jugoslavijo od sept. 1947

Slovenska zahodna narodna meja

UPRAVNA RAZDELITEV REPUBLIKE SLOVENIJE

Stanje po mirovni pog.
15.sept.1947.

Republika Slovenija se
deli na okrožja, občina
Ljubljana je okrož.
I., nato Ljubljana II.,
Novo mesto, Celje, Maribor
in Slovensko Primorje.
Solkan je sedež. gorišk.
okraja. V Sl.Prim.je ca
200.000 Slovencev.
prišlo k Jugoslaviji.

Označene so: državna meja, republiška,
narodnostna, okrožne, okrajne meje.
Pri Ljubljani je črtkano - občina glav.
mesta (obenem okrožje), črtkano pa okraj
Ljubljana-okolica. Tudi Celje in Maribor
sta sedež mestnega in okoliškega okraja
Federativna Jugoslavija po 2.svet.vojni

Federativna Jugoslavija meri ca 256.400 km² in se deli na
6 federalnih republik, v okviru Srbije je avtonomna pokrajina
Vojvodina (Srem, Baranja, Bačka, Banat), ter avtonomna oblast
Kosmet (Kosovo in Metohija) s Prištino kot glavnim krajem.
Ljudska skupščina ima 2 zbornici, zvezni svet in skupščino
narodov.

Pred mirovno pogodbo je bila Julijska Krajina razdeljena v
pas A in B. V jugoslovanskem B-pasu je bil sedež goriškega
okraja Grgar, sežanskega Hrpelje, poleg sedanjih še Koper.

Turjak

JUGOSLAVIJA

Brestovica

TRŽAŠKA

državica

ITALIJA

Gorjansko

od 15. septembra 1947.

Meri ca. 283 kv. Km

Prebivalcev: ca. 365000

Uradni jezik: slovenski in italijanski.

Z izjemo središča mesta

Trsta - večina slov. - nev.

126000

Štivan

Sosljan

Devin

Nabrežina

Sv. Križ

Prosek

Miramar

Sežana

Općine

Divača

TRST

Bazovica

Lokva

Sv. Jožica

Milje

Hrpelje

KOPER

Osp

Dekani

Črni kal

Piran

Izola

Dvori

Lopar

Kocjančiči

Gračiče

Čalborna

Korte

Topolovec

Kaštel

Pulj

Umag

Buje

Šterna

JUGOSLAVIJA

Črni vrh

Grožnjan

Opertalj

Kostanje

Završje

Nova vas

Novi grad

Položaj Slovenije v Evropi;
Evropa 10 milj. kv. km.,
Slovenija 25 tisoč
(štiri desetina)

Izseljencev -
ostala Evropa
nad 10000

V Egiptu ca 5000

16000

10000

ca 30000

ca
100000

Prebivalstvo Evrope ca 500 milj., Slovenije ca 1.500.000, izseljencev 500,

V USA ca 300.000 (središče Klivlend) v Juž. Am. ca 45000 (Argent. ca 30000)
v drugih deželah ca 10000

K A N A D A

Quebec

ca 10000

Gornje jezero

O N T A R I O

Q U E B E C Montreal

MAINE

M

I

W

H

I

G

L

A

N

O

N

E

L

A

N

O

T

O

R

I

O

Q

U

E

B

E

C

M

O

Lake Huron

Toronto

Hamilto

Ontario

NEW

Ver-

mont

Portland

Masačusec

Boston

Albany

Conectic.

WISCONSIN

Milwaukee

Chicago

Detroit

London

Erie jez.

Toledo

Cleveland

30000

PenSILVANIJA

Pittsburgh

Nju Jork

Brooklyn

Filadelfija

N. ER

Baltimore

Delaware

Washington

INDIANA

Indianapolis

Cincinnati

W. VIRGINIA

VIRGINIA

Richmond

KENTUCKY

MISS. S. Louis

Monošter ob Rabi

Slovensko ozemlje -
ca 25000 kv.km.
Največja oddaljenost
S-J ca 170 km (Sloven.
ves ob Rabi - Damelj ob
Kolpi.
V-Z ca.245 km (Čentiba
ob Muri - Breg v Beneš
ki Sloveniji.
Zračna črta Ljubljana-
Trstca.73 km,Ljubljana
Reški zaliv ca 80 km.
Skoraj četrtina Slov.j
Kras.Ca 40 % gozd,ca 2
njive,vinograd.

Slovenska narodna meja
in zahodna državna mej
od 15.septembra 1947

K A Z A L O

a) *Jantarska pot in pot Argonavtov čez slovensko ozemlje.*

1. Arheološki zemljevid slovenskega ozemlja
2. Rimsko cesarstvo za Trajanove mlade. Regio Venetia et Histria.
- b) 3. Doba rimske okupacije. Keltski in ilirski rodovi *R. cestin plovne r.*
4. Čas ljudskega preseljevanja - a) po letu 476, b) ca l. 500, c) po
5. Samova kraljevina, 7. stoletje l. 568
6. Frankovska država, od 800. rimsko-nemško cesarstvo
7. Karolinška Vzhodna prefektura. Mejne krajine 828 do ca 900
8. Velika Moravska in Pribinova ter Kockjeva Panonija, 9. stoletje
9. Slovensko ozemlje v 9. stol. in danes
10. Nemško cesarstvo od 919 do 1125. Velika Karantanija 976 - ca 1040
11. Srednjeveška cerkvena razdelitev Slovenije
12. Politična razdelitev Slovenije od ca 970 do 1500
13. Cerkvoupravna razdelitev Slovenije in sosesčine od 11.-16. stol.
14. Slovenska naselja v Furlaniji od 10. - 15. stoletja
15. Svetna država ogledskih patriarhov od 10. stol. do 1420
16. Goriška grofija s "Krasom" od 12. stol. do 1500
17. Država češkega Otokarja, 13. stol.
18. Razširjanje Beneške republike na kopnem
19. Beneška republika ob koncu srednjega st. in t. j.
20. Turški napadi v Slovenijo
21. Pozorišče kmečkega upora 1573. Turčija za Sulejmana Vel. 1566
22. Razvoj Kranjske od ca 955 do 1815
23. Ilirke province. Napoleonovo cesarstvo
24. Napoleonovo italijansko kraljestvo. Okrožje Pasarijansko
25. Kraljestvo Ilirija
26. Evropa po dunajskem kongresu. Evropa od 1866 do berlins. kongresa
27. Nemška zveza, kraljevina Prusija in cesarstvo Avstrija od 1815
28. Razvoj Koroške do 1920.
29. Meje Štajerske do 1948
30. Ozemlje Kranjske od 1815 do 1948
31. Kronovina Primorska od 1849 do 1918
32. Lombardija in Beneška. Jadransko Primorje 1943 do 1945
33. Beneška Slovenija
34. Kanalska in Rabeljska dolina
35. Avstro-Ogrska od dualizma do 1918
36. Ogrska polovica. Prekmurje in Porabje

37. Slovenske dežele v Avstro-Ogrski
 38. Avstrijska italijanska fronta v prvi svet.vojski. Soško bojišče
 39. Razdelitev Avstro-Ogrske po prvi svet.vojni - države naslednice
 40. Slovenska Koroška - glasovalna pasova 1920. Jugosl. v 2.svet.voj.
 41. Upravna razdelitev Slovenije v kraljevini Jugoslaviji
 42. Slovenija v drugi svetovni vojski. Glej še 32 b) in 40.
 43. Razmejitvene črte v Julijski krajini
 44. Slovenska krajina
 45. Radgonski kot
 46. Upravna razdelitev Republike Slovenije, ca 20.000 kv.km. FR Jugosl.
 47. Tržaška državnica
 48. Položaj Slovenije v Evropi. Slovensko izseljenstvo
 - 49, 50. Slovenija in sosesčina. Zahodna meja. Gorica.
- POPRAVI: Tržaška državnica obsega ca 783 kv.km.

V zgodovini Slovenije in Slovencev - str. 2 II Praprebivalci.

4,1 Stripotok pri Lienzu ob hudourniku Debantu

1814 od spodaj - od pokrajinskih škofov. 24,14 Porabje in Prekmurje pride leta 1526, Štajerska vzhodno od Ptuja pa že v 12. in 13. stol. k Sloveniji. 37,11 porečje zgornje Soče. 37,15 od spodaj - 1220 do 1258 Menard III. Goriški, 1258 do 95 Menard IV. 39,3 ozemlje v okviru habsburške države. Str 40 - 3 vrstice pod 24. pogl. spadajo pred poglavje. 43 spodaj - Matija Korvin 1456 - 90. 120 - A četrta vrsta v stik s Furlani 598. 126 - Francosko cesarstvo od 1809. Str. 129 - 788 Slovenci pridejo v direktno frankovsko odvisnost.

Pri letnici 1054 črtaj: Potij. Str. 132 - Mohorjeva izdala do leta 1919 okroglo pol (1 polovica) milijonov knjig.

134 - 1322 postanejo Celjski gospodje (ne grofje).

V Koroški popravi - str. 7 - elektrarna za Beljak - Mlinarji.

14,6 - provinca Norik (črtaj: Notranji).

Str. 19 - prebivalstvo z-niževali (ne potiskali).

V Zemljepisu Slovenije Popravi - Str. 1 opomba 1 - glej str. 2 spodaj in 85. Str. 2 - geološki vek 1) Velike Ture in Pohorje, najstarejše slovanske planine (te besede črtaj pri 3b Karavanke).

4 II 1 - premog in grafit. Str. 6. - človeška ribica - amphiumida.

19 D II - Aleksandrov Vis ali Turčin. Str. 26 - Korčule meri 276.

Str. 30 - luke - ob izlivu Neretve se gradi velika luka Ploče, do tja je v načrtu normalnotirna železnica. 47 - gradi se 66 km dolga železnica Sv. Lucija - Idrija - Škofja Loka. V načrtu je še naprej čez Domžale v Savinjsko dolino. Str. 85 - Literatura - dodaj: 8.

Orožen, Vojvodina Kranjska, 9. Rutar, Trst in mejna grofija Istra.